

BORSODI
II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
15. KÖR
KÖNYVTÁROS

Miskolc
1977/2

BORSOD-
ABAÚJ-
ZEMPLEN
MÉGYEI
II. RAKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR

XVI. évfolyam

1977. évi 2. szám

BORSODI KÖNYVTÁROS

Borsod-Abaúj-Zemplén megye könyvtárainak módszertani tanácsadója.
Megjelenik félévenként.

Szerkesztőség:

Miskolc, Felszabadítók útja 11. Telefon: 37-521

Felelős szerkesztő:

URSZIN SÁNDOR

Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat
3527 Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz. Telefon: 36-131
Felelős kiadó: Veres Mihály

Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál, Miskolcon

77 — 8470 — 1000

Felelős vezető: Kilián Béla

Visszatekintés

Az 1952-es év fontos határkö a magyar könyvtárügy történetében. Ekkor jelent meg a Minisztertanács 2042/13/1952. számú határozata, amely elrendelte a megyei könyvtárak létrehozását. A határozat alapján kezdte meg működését 1952. október 26-án Miskolcon, a volt Kereskedelmi és Iparkamara Szabadság tér 3. sz. alatti épületében a megyei könyvtár, a volt városi és körzeti könyvtárak egyesítésével. Induló állománya mintegy 128 500 kötet volt. Az állományról készített nyilvántartások pontatlanok voltak, rendezetlen, ömlesztett könyvállományt örökölt a könyvtár.

A megyei könyvtár első igazgatója Szőnyi László lett, aki 1971 végéig töltötte be ezt a tisztséget. Megindult a tanácsi könyvtárhálózat kiépítése is a megyében. A legszélesebb körű közművelésre hivatott megyei, városi, falusi könyvtárak sorsát a történelmi-társadalmi környezethatások szabták meg. Szorító körülmények között kellett elvégezni az alapozást, a falak felhúzását, a belső berendezést. Nem mentesülhettek a könyvtárak sem a korszak tévedéseinek, torzulásának következményeitől. A hivatásukat egyre inkább betöltő könyvtárak azonban sikeresen küzdöttek meg a zavaró tényezőkkel, s az egyszerű könyvtárosok hozzáálltak a célszerű tennivalók megoldásához.

A megyei könyvtár már az 50-es évek végére teljesen feldolgozta ömlesztett állományát, kiépítette szolgáltatásainak összefüggő rendszerét.

Az első teljes munkaév végére — 1953. december 31-re — olvasóinak száma elérte a 4465 főt, s az általuk kölcsönzött kötetek száma a 105 ezret.

1954-ben megkezdte a hálózatban dolgozó községi könyvtárosok alapképzését és a főtoglalkozásúak továbbképzését. 1955-ben megindította a könyvtárosok megyei szakfolyóiratát, a Borsodi Könyvtárost.

Nagy gondot fordított az irodalom- és könyvtárnépszerűsítésre. 1955-ben sikerrel szervezte a József Attila Olvasómozgalmat. Folytatta hagyományos irodalomtörténeti előadássorozatait, s megkezdte a nagy érdeklődéssel várt Mai magyar írók című sorozatát. Az Illyés Gyula és Szabó Lőrinc részvételével megtartott szerzői estet már a város legnagyobb előadótermében rendezték meg.

1956-ban kezdetét vette a megyei vonatkozású újságcikkek katalógusának szerkesztése és a könyvtár bibliográfiai tevékenysége. Még ebben az évben, szeptember 1-én, felvette az intézmény a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár nevet.

Az eredmények fokozásához nagymértékben hozzájárult a szakmai feltételek javulása. Fokozatosan növekedett a könyvtár dolgozóinak létszáma (1959-ben már 29 fő). Korszerűsítették a könyvtár olvasótermét, kialakították a vasvázas raktárat, könyvkötőüzemet létesítettek. Lehetővé vált a gyermekrészlegben a szabadpolcos kölcsönzés bevezetése. Bővültek a szolgáltatások. Diafilmtár és színműtár létesült. A könyvtár megnyitotta idegen nyelvű részlegét a volt Kamaraszínház épületében.

1959-ben elvi döntés született a könyvtár profiljának kérdésében. Közművelődési funkciója mellett megbízást kapott az észak-magyarországi tudományos táj-könyvtári feladatok ellátására.

A hálózati-módszertani munka segítésére művelődési autót kapott a megyei könyvtár (1959. április 1-én). Feladata elsősorban a tanyákon élő lakosság művelődésének komplex ellátása volt.

Az 50-es évek végére a megyei és járási könyvtárak szervező munkájának eredményeként kiépült és stabilizálódott a megye könyvtári hálózata. 1959. december 31-én 408 könyvtári egység tartozott a tanácsi könyvtárhálózatba. Ebben az évben indult meg a községi könyvtárak tanácsi kezelésbe adása, és kezdetét vette a községi könyvtárosok alapfokú és továbbképző nyári tanfolyamainak a szervezése. Ezekben az években erősödött, színesedett a könyvtárak szakmai tevékenysége, megteremtődtek mind szervezeti, mind dologi téren a további előre-lépés feltételei.

A hálózatfejlesztéssel párhuzamosan haladt a korszerűsítés. 1965-re már 54-re emelkedett a korszerűsített könyvtárak száma. A 60-as évek derekán a kis települések jobb könyvellátását ígérték a létrejött körzeti és klubkönyvtárak. A járási, városi könyvtárak mellett a 60-as évek második felében mintegy 70 nagyobb falu

könyvtárában teremtették meg a modern könyvtárhasználat feltételeit, és vezették be a szabadpolcos kölcsönzést. A feltételek javulásával párhuzamosan emelkedett a könyvtárhasználat mértéke. 1970-re már minden hatodik ember a megyében valamelyik tanácsi könyvtár olvasójává lett, s egy olvasóra már évi 30 kölcsönzött kötet jutott.

A színvonalas olvasószolgálatot mindenekelőtt a megfelelő könyvállomány kialakítása tette lehetővé. Az állomány gyorsabb ütemű fejlesztése a 60-as évek elejétől indult meg. A könyvkiadás mennyiségi és minőségi javulásával párhuzamosan járási és városi könyvtárainkban lehetőség nyílt a törzsanyagnak minősített szépirodalmi és ismeretterjesztő szakkönyvek beszerzésére, a kézikönyvtárak fejlesztésére.

A 60-as években tovább javultak a megyei könyvtár működésének személyi és dologi feltételei. Újabb művelődési autókát kapott az intézmény, sokszorosítóüzemet létesített, és a szabadpolcos kölcsönzési rendszer megteremtésével megtette az első lépést az olvasók korszerűbb kiszolgálására.

A könyvtár régi épületében — a nehéz körülmények között is — tartalmas munka bontakozott ki, 1971-ben a felnőtt olvasók száma már meghaladta a 7000 főt, a kölcsönzött köteteké pedig a 300 000-et.

Az elért eredmények fokozása a szolgáltatások bővítése, az állomány elhelyezése, az olvasók fogadása és kiszolgálása azonban már elodázhatalanná tette egy új könyvtár építését. 1969. október 1-én sor került az új könyvtár alapkövetelére, 1972. május 28-án pedig felavatására és átadására. A 15 000 olvasó befogadására és kiszolgálására alkalmas épületben funkcionálisan is sikerült biztosítani a korszerű közművelődéspolitikai igényeit. A kialakított szakrészlegek és különgyűjtemények révén lehetővé vált az olvasók és látogatók sokoldalú kiszolgálása.

Az állományban külön figyelmet érdemel a gazdag helyismereti gyűjtemény, amely a helyi politikai, gazdasági és kulturális tevékenység fontos bázisát képezi a kutatásokban. 1974-ben megnyílt a könyvtár zenemű- és hangtára, amely technikai feltételeivel, gazdag állományával az ország egyik legkorszerűbb fonotékája lett.

A megyei könyvtár a regionális tájkönyvtári funkció mellett 1973-tól a szlovák nyelvű irodalom báziskönyvtári feladatait is ellátja Borsod, Heves és Szabolcs-Szatmár megyék területén.

A szolgáltatások fejlesztésével együtt járt a propagandatevékenység fokozása. Számos emlékeztet rendezvényre (író—olvasó találkozók, előadói estek, kiállítások stb.) került sor. Több fontos és aktuális szakmai kiadvánnyal jelentkezett a könyvtár (30 éve szabadult fel megyénk, Borsod-Abaúj-Zemplén megye helyismereti bibliográfiája, Tájékoztató füzet sorozat a vezetők részére, Borsodi Könyvtáros, Borsodi Könyvtári Krónika stb.).

Szélesedtek a könyvtár társadalmi és tömegkapcsolatai. Együttműködési szerződéseket kötött szakmunkásképző intézetekkel, zenei intézményekkel, a KISZÖV-vel, az ongai csavargárral stb. Gyermekkönyvtárunk is tovább mélyítette a kapcsolatait az iskolákkal és az ifjúsági szervezetekkel.

Az új könyvtáráépületben kibontakozott szakmai munka eredményeként intenzívebbé vált a könyvtárhasználat. Gyarapodott a helyben olvasók tábora, s a látogatók ma már egyre inkább a tájékozódás, az önművelődés, a tanulási műhelynek tekintik az intézményt. A több mint 13 000 felnőtt olvasónak 19 százaléka fizikai dolgozó, a KISZ-korosztály részaránya pedig eléri a 75 százalékot. A kölcsönzött kötetek mintegy 25 százaléka, a helyben használt műveknek pedig 99 százaléka ismeretterjesztő és szakirodalom.

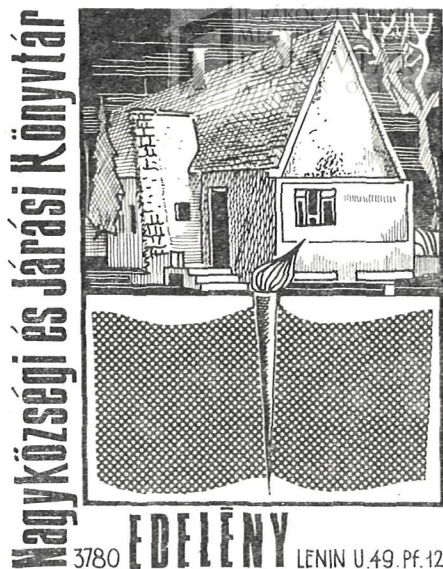
A megyei könyvtár — az új körülmények között — színvonalasabban végezhette a megye tanácsi könyvtárainak szakmai-módszertani gondozását. Támazkodva a középfokú módszertani feladatokat ellátó intézmények munkájára, koordinálta és segítette a tervezőmunkát, a hálózatfejlesztést, a könyvtáráépítési és berendezési feladatokat, olvasómozgalmakat. Törekedett arra, hogy mindezt a különböző munkaterületek legjobb szakembereiből alkotott módszertani munkaközösséggel végezze. Évről évre gondoskodott a könyvtárosok eszmei-politikai fejlődéséről és szakmai ismeretük fejlesztéséről. 1959-től mintegy 800 tiszteletdíjas könyvtáros tett alapvizsgát, és több mint 400-an vettek részt a továbbképző tanfolyamokon. Ellátta a hálózati szerepkörből eredő szervezési feladatokat, így a hagyományosan, évenként visszatérő könyvünnepek, író—olvasó találkozók megren-

dezését, az olvasómozgalmak irányítását, az emlékkönyvtárak gondozását, a szlovák nemzetiségi könyvtárak könyvellátását stb. (Száz falu—száz könyvtár, Petőfi emlékkönyvtárak, felszabadulási emlékkönyvtárak.)

Szervezte és irányította a „Kell a jó könyv” olvasópályázatot. Részt vállalt a „Kiváló Könyvtár” mozgalom szervezésében, és ma is szakmai segítője, propagálója az Olvasó népért és az Olvasó munkásért mozgalmaknak.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és szakmai-módszertani irányításával megyénk tanácsi könyvtárjai nagy utat tettek meg az elmúlt 25 esztendőben. Van nekünk szép eredményeink és megoldásra váró gondjaink. A jubileum az ügy iránti felelősségtől áthatott önvizsgálatra kell hogy készítsen bennünket. Bár a megye könyvtárügyében meglévő nehézségek és ellentmondások nagy része az objektív körülményekre vezethető vissza, a könyvtárak intenzívebb irányítása és gondozása esetén lényegesen csökkenteni lehetne a gondokat. Közlebbi és távolabbi feladataink konkrét meghatározásához két korszakos jelentőségű dokumentum: a közművelődési törvény és a könyvtári törvényerejű rendelet áll rendelkezésünkre. Az elmúlt negyedszázad mozgalmas és termékeny évei igazolták, hogy megyénk könyvtárosai eddig is igyekeztek megfelelni a társadalom által támasztott igényeknek. Bizunk abban, hogy a könyvtárak fejlesztése a legjobb szellemi befektetés lesz az elkövetkezendő évtizedekben is.

SZABÓ GYULA—URSZIN SÁNDOR

Mezei István munkája

Az ózdi járás és Ózd város könyvtári vizsgálata

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtári szakfelügyelet és a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár módszertani munkaközössége, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának egyetértésével 1977. május 16. és június 16. között megvizsgálta az ózdi járás és Ózd város könyvtárügyének helyzetét, és megállapításokat tett az alábbiakra vonatkozóan: milyen intézkedések szükségesek ahhoz, hogy a könyvtárak fejlődése, társadalmi hatékonysága megfeleljen a járás és a város általános fejlődésének.

1. Az ózdi járás könyvtárügyének helyzete

Az ózdi járásban a települések száma 46, állandó népessége 63 124 fő (1975). A községeknek több mint fele 1000 lakoson aluli, 9 településen pedig még az 500 főt sem éri el a lakosság száma. A jellegzetesen kis településsé járás lakosságának zöme (58%) az iparban dolgozik. A domborzati viszonyok nem kedveznek a mezőgazdaságnak, amely a felnőtt lakosságnak mindössze 18%-át foglalkoztatja. A lakosság mintegy 50%-a lakóhelyén kívül — elsősorban az OKÜ-ben, a Borsodnádasi Lemezgyárban, a szénbányászatban — dolgozik.

A különböző vizsgálatok, statisztikák adatai szerint a lakosság életszínvonala évről évre növekszik. Ugyanakkor megállapítható, hogy a közművelődés, ezen belül a könyvtári ellátás nem tart lépést a társadalmi fejlődéssel.

Az ózdi járás 45 tanácsi könyvtárának szakmai-módszertani gondozását a Putnokon működő nagyközségi-járási könyvtárból látják el. A vizsgálat során megállapítottuk, hogy az elmúlt években (1972—1976) elért eredmények — a járási könyvtár jelenlegi feltételei között — csak a könyvtárosok lelkes és ügyszerető munkájának tulajdoníthatók. A járás könyvtárügyével, elsősorban a járási könyvtár áldatlan helyzetével érdemben utoljára 1972 őszén foglalkozott az MSZMP járási bizottsága és a járási közművelődési értekezlet. Az irányítás korszerűsítésére tett javaslatok azonban a feltételek hiánya miatt mind a mai napig nem realizálódtak. Pedig már akkor egyértelműen kirajzolódott, hogy a járás könyvtárügyének előbbre vitele, a munka színvonalának emelése, a könyvtárak szakmai-módszertani gondozásának hatékonysága az adott körülmények között nem fokozható. Ugyanakkor nap mint nap tapasztalható, hogy a könyvtárakkal szemben támasztott követelmények, amelyek párthatározatokban, törvényekben megfogalmazódtak, lényegesen megnövekedtek.

A Putnokon működő ózdi járási könyvtár tarthatatlan viszonyai közismertek. Épületének egy részét a Városgazdálkodási Vállalattól, másik részét magántulajdonostól bérlő a tanács, és mindössze 123 m²-es alapterületen látja el a felnőttek és a gyermekek olvasószolgálatát, továbbá a környező települések (Dubicsány, Hét, Serényfalva) könyvellátását és a hálózati-módszertani tevékenységet. Ez a könyvtár ma már megyénk legkorszerűtlenebb nagyközségi-járási könyvtára. Korszerűsítésére, bővítésére (pl. zenei részleg kialakítására) vagy megfelelő épületben történő elhelyezésére — a nagyközségi tanács vezetői szerint — belátható időn belül Putnokon nincs lehetőség.

A vizsgálat kiterjedt a nagyközségi és járási könyvtár helyi és hálózati-módszertani tevékenységére. Megállapítható, hogy az adott feltételek lassan már az eddig elért eredmények tartásához sem elegendők. Minimálisan ugyan, de csökkent 1972-höz viszonyítva az olvasók és a látogatók száma. Jelentősen, mintegy haterkez kötettel csökkent a kölcsönzött kötetek száma. Ugyanakkor az állomány fokozatos növekedése hovatovább megoldhatatlan raktározási problémát okoz.

A járási könyvtár helyi és hálózati-módszertani feladatait öt főfoglalkozású és egy részfoglalkozású könyvtáros látja el. A könyvtárosok hozzáértéssel, ügyszerezettel végzett munkája nyomán elismerésre méltó eredmények születtek a mostoha körülmények ellenére is. Csongor Lipótné igazgató vezetési módszere kiemelt szerepet játszott, határozott és hosszú évek könyvtárosi tapasztalataira épül. Hálózati-módszertani gondozó munkájukat tervszerűség és szakszerűség jellemzi. Különösen kiemelkedő a községi tanácsokkal, a könyvtárak fenntartóival kiépített

munkakapcsolatuk, céltudatos könyv- és könyvtárpropaganda tevékenységük, valamint a könyvtárak jobb elhelyezésére, korszerűsítésére irányuló erőfeszítéseik. Mindezek eredményeként, valamennyi megvizsgált községi könyvtárban elfogadható szakmai munkát tapasztaltunk.

Gondot jelent viszont, hogy évenként 10—12 könyvtárosszerére kerül sor.

A könyvtári statisztika főbb mutatói a járásban:

Az ózdi járás lakosságának 1976-ban 14,6%-a volt olvasója a tanácsi könyvtáraknak (országos átlag 15,2%, megyei 17,4%), az egy olvasóra jutó kölcsönzött kötetek száma 29,7 kötet (országos átlag 27,7 kötet, megyei 30,9 kötet).

Az egy lakosra jutó könyvszerzési összegben azonban lényegesebb lemaradás tapasztalható, mindössze 4,6 Ft, lakosonként (országos átlag 6,5 Ft/lakos, megyei átlag 7 Ft/lakos). Az egy olvasóra jutó kötetszám gyakorlatilag megegyezik a megyei és országos átlagokkal, 15,4 kötet (megyei 14,8, országos 15,5). Az egy lakosra jutó kötetszámban azonban már lemaradás tapasztalható, 2,25 kötet (megyei 2,6; országos 2,4).

A járás lakosságának jobb könyvellátása érdekében a könyvtárak fenntartóinak a jövőben nagyobb erőfeszítéseket kell tenniük. Ezzel párhuzamosan gondoskodniuk kell a könyvtárak alapterületének növeléséről és a berendezések, felszerelések korszerűsítéséről, mert a már meglévő könyvvállomány elhelyezése is szinte megoldhatatlan a könyvtárak többségében.

A korábbi években — az országos könyvtárfejlesztési gyakorlatnak megfelelően — az ózdi járásban is a körzetesítéssel kívánták megoldani a kis települések jobb könyvellátását. A körzeti könyvtárak létrejöttek, de a személyi és tárgyi feltételek hiányában, valamint a körzetek elaprózottsága miatt nem tudják az igényeknek megfelelő könyvellátást biztosítani. A rendszeres könyvcsere szállító eszköz hiányában sem a körzeti könyvtárosok, sem a járási könyvtár nem tudja biztosítani. 1976-ban pl. hat tagközségben csupán egy, kilenc tagközségben pedig két alkalommal kaptak új könyvet a könyvtárak. Tényleges könyvcsere mindössze négy tagkönyvtárban volt. A körzetesítés jelenlegi rendszere és gyakorlata nem ad lehetőséget a továbbfejlesztésre. Közismert, hogy a kis települések jobb könyvellátása ma országos gondként jelentkezik. A közművelődési könyvtárügy országos irányítói a központi ellátás megteremtésében jelölték meg a továbbfejlesztés módját. A központi ellátás bevezetésére azonban az ózdi járásban jelenleg az alapvető feltételek is hiányoznak (alkalmas objektumok, személyi feltételek, központi könyvvállomány és művelődési autók stb.).

2. Ózd város könyvtárügyének helyzete

Ózd város 40 000 főnyi lakosával — Miskolc után — a megye második legnagyobb ipari városa. Az aktív keresők mintegy 70 százaléka az iparban dolgozik. Legnagyobb üzeme a 14 000 dolgozót foglalkoztató Ózdi Kohászati Üzemek, országos jelentőségű, kiemelt nagyüzem. Jelenléte meghatározó a város egész életére, így kultúrájára is. Sokat áldoz művelődési célokra, 1976-ban pl. több mint kétmillió forintot. A városnak ezenkívül csak néhány kisebb üzeme, vállalata van, (Debreceni Ruhagyár Ózdi Gyáregysége 1300 fővel, kenyérgyár 200 fővel, Volán-kirendeltség 600 fővel, Háziipari Szövetkezet, Asztalos-, Építő- és Szerelőipari Szövetkezet stb.). A városban 9 általános és egy kiegészítő iskola, egy gimnázium, egy ipari szakközépiskola, egy közgazdasági szakközépiskola és egy szakmunkásképző intézet működik. Az általános iskolai tanulók száma 5269, a középiskolásoké 2578 fő. A város művelődési helyzetére jellemző az is, hogy a lakosság több mint 3 százaléka frástudatlan és a 14 éven felüliek 78 százalékának nincs 8 általánosnál magasabb iskolai végzettsége. Az is feltűnő, hogy az aktív keresők arányához képest (44,9%) igen sok az eltartott (43,6%). Ez a réteg ugyanis nehezebben elérhető a művelődési intézmények számára.

A vizsgálat megállapítja, hogy Ózd város közművelődési könyvtárügye a fenntartás és irányítás szempontjából nem egységes. A város és az OKÜ vezetői — az erők ésszerű koncentrálására törekedve — 1967-ben megállapodást írtak alá a könyvtárak és a művelődési házak közös fenntartásáról. A megállapodás létrehozta az Ózdi Népművelési Intézmények Igazgatóságát, melynek működtetője az OKÜ Szakszervezeti Bizottsága, támogatója az OKÜ és a városi tanács.

Az 1967-ben kötött szerződés — mely alapidokumentuma a mai működésnek is — egységes könyvtárpolitika kialakítását tűzte ki célul, hálózatba szervezve a város kisebb üzemében, egymástól elszigetelten működő szakszervezeti könyvtárakat, a város tanácsi fiókkönyvtárait és az ÖKÜ üzemi letéti könyvtárait. Nem került azonban a hálózatba a közigazgatásilag Ózdhoz tartozó Farkaslyuk és Bánszállás bányászszakszervezeti könyvtára, továbbá változatlanul fenntartják apró letétjeiket az építők szakszervezete, valamint a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezete, s azok könyvcseréjét Miskolcra (60 km!) bonyolítják le. Ez a megosztottság mind a szakmai, mind az állami irányítás szempontjából gondot okoz.

Az ÖNI felügyelete és irányítása alá tartozik az ÖNI Központi Könyvtára 19 fiókjával és a Kun Béla Művelődési Ház Könyvtára. A könyvtárak szakmai munkájának színvonalára negatívan hat a tárgyi, és részben a személyi feltételek hiánya. A legrosszabb körülmények között az ÖNI Központi Könyvtára működik, amely a Liszt Ferenc Művelődési Házban 126 m² alapterületen van elhelyezve. Ebből 67 m² a felnőtt kölcsönző és olvasó, 23 m² a gyermekrészleg, 36 m² a raktár. Az üléshelyek száma a felnőtt részlegben 26, a gyermekrészlegben 14. A könyvtár jelenlegi, városi központi könyvtári funkciójának ellátásához a szakmai irányelvek alapján 1500 m² alapterületre lenne szükség. Az épület tervezett bővítésével a könyvtár megkapná az ÖNI jelenlegi irodahelyiségeit (80 m²), később pedig a telefonközpont kiköltöztetésével az alagsorban 120 m² raktári területet nyerne. (Ez legfeljebb átmenetileg enyhítené a szorító helyzetet.)

A fiókkönyvtárak elhelyezése sem kielégítő. A legrosszabb állapotban az 1. sz. városi fiókkönyvtár van, Ózd belvárosában, a Gyújtón. Ez szanálásra van ítélve, de pótlásáról még nem tudtak gondoskodni. A többi négy közül kettő párházban van, egyenként 16 m² alapterületű helyiségben, egy az Ady Művelődési Ház klubtermében, egy pedig óvodában. Az üzemi fiókok közül egy rendelkezik 36 m²-es önálló helyiséggel.

A legkedvezőbb az 1969-ben átadott Kun Béla Művelődési Ház könyvtárának elhelyezése (217 m²), de ez is csak fele az irányelvekben előírt nagyságnak (432 m²). Az alapterület hiánya különösen a gyermekrészlegben és a felnőtt olvasói térben jelentkezik.

Vannak a városnak még ellátatlan településrészei (pl. a Bartók út környéke).

A közös fenntartásba vétel óta a pénzügyi csatornák bedugultak. Nem emelkedett megfelelő mértékben a városi tanács támogatásának összege (öt év alatt 100 000 Ft). A vizsgált öt év alatt nem kapott a város céltámogatást a megyei tanácstól művelődési célra. A tiszteletdíjakról szóló 5/1976-os rendelet végrehajtásához sem kaptak fedezetet, az ÖNI saját költségvetéséből oldotta meg a tiszteletdíjak emelését.

Rendkívül alacsony és nagyon lassan emelkedik a könyvtár könyvbeszerzési kerete. 1973-ban 125, 1974-ben 125, 1975-ben 135, 1976-ban 150, 1977-ben 163 ezer forint. Az ÖNI központi könyvtárának 80 000 kötetes állományából a helyben jelentkező olvasói igények mellett a 19 fiókkönyvtárat is el kell látnia letétekkel. Ezért a könyvbeszerzési keret kevés, különösen ha figyelembe vesszük, hogy — a Kun Béla Könyvtár, Bánszállás és Farkaslyuk körzetét leszámítva — legalább 25 000 főnyi potenciális olvasótábor könyvtári ellátásáról kell gondoskodni.

A könyvtárosok az adott feltételek között a könyvbeszerzési keretet igyekeznek ésszerűen felhasználni; a választékot bővíteni — a példányszám rovására. Csaknem kizárólag a könyvtárellátótól vásárolnak, antikváriumokban ritkán, idegen nyelvű könyvet pedig sohasem. Így, bár kézikönyvtárunk eléggé gazdag, a tájékoztatás nélkülözhetetlen forrásai hiányoznak belőle. A szabadpolcon elhelyezett könyvállományra a zsúfoltság nyomja rá bélyegét. Hely hiányában a kb 3000 kötetnyi kézikönyvállománynak csak egytizede található az olvasói térben, a többi a raktárban, mennyezetig érő polcokon sorakozik.

A zsúfoltság és a példányszámok elégtelensége miatt sok az elrongyolódott, esztétikai szempontból kellemetlen látványt nyújtó könyv a szabadpolcokon, különösen a gyermekrészlegben. 1973 óta nem volt törlés, ez év első felében viszont kb. 7000 kötetet gyűjtöttek össze törlésre. Állományellenőrzést 1966 óta nem tartottak.

A központi könyvtár 110-féle folyóiratot járát, tartalmilag változatos összetételben. A betelt évfolyamokat megőrzi, de egyelőre nem dolgozzák fel. A fiókok

közül az 1. számúnak 16, a 3. számúnak 14 periodikát fizetnek elő. Megfelelő hírlapolvasó működtetésére nincs lehetőség.

A zenei műveltség fejlesztésére sokat áldoz a város és az ÓNI, de nincs a könyvtárnak fonotékája. Van ugyan 7—800 db feldolgozatlan hanglemezállománya, de ezeket helyi hiányában nem kölcsönzik és nem fejlesztik.

Olvasószolgálati munkájuk a szűkös körülmények között szinte kizárólag a kölcsönzésre szorítkozik. Tájékoztató munkáról — az egyszerű felvilágosításon és könyvajánláson kívül — nem beszélhetünk. Propagandamunkájuk változatos. A szocialista brigádokkal külön foglalkoznak. 1976-ban 55 brigáddal álltak szerződésben. Jó a kapcsolatuk a területükön működő iskolákkal.

Katalógushálózatukban megtaláljuk a szolgálati betürendes, az olvasói betürendes és szakkatalógusokat (külön a felnőttek és gyermekek részére), valamint a raktári (helyrajzi) katalógust. Állandó katalógusszerkesztő hiányában a szerkesztésben sok a következetlenség.

A könyvtár személyi feltételei sem tekinthetők kielégítőnek. A 8 főfoglalkozású dolgozó közül 1 főiskolai, 3 népművelő-könyvtáros végzettséggel rendelkezik. A 8 fő közül öt 1971—75 között került a könyvtárhoz és itt szerezte, ill. szerzi meg szakképesítését. A személyi állomány tehát nem mondható összeforrott, szakmailag kipróbált együttesnek. Az irányelvek szerint a könyvtárnak 3 felsőfokú, 5 középfokú végzettségű könyvtárosra és 2 könyvtártechnikusra lenne szüksége.

A 12 000 lakosú Béke-telepen működő Kun Béla Művelődési Ház Könyvtára költségvetését a központban irányozzák elő, de 1972 óta önálló könyvbeszerzési kerettel rendelkezik. Az állományról jelenleg kettős nyilvántartás van. Az 1972 óta beszerzett könyveket saját leltárkönyvükben tartják nyilván, míg a központi könyvtártól 1972-ig letétbe kapott 17 255 kötet jelenleg is a központi nyilvántartásban szerepel. Ezt a kettősséget meg kellene szüntetni, mert zavarja a munkát. Központi feldolgozásra az ÓNI könyvtára személyi és tárgyi feltételek hiányában úgysem tud vállalkozni.

A könyvtár könyvbeszerzési kerete 1976-ban 40 000 forint volt, az idén 43 000 Ft. A könyvtárba 71-féle periodika jár, ezeket a központi könyvtár fizeti elő.

Az olvasószolgálati munkát meghatározza a gyermekolvasók magas aránya (44%). A mintavételi hónapokban kölcsönzött kötetek 40 százaléka ifjúsági és gyermekirodalom volt. Ez a magas arány érthető egy olyan új lakótelepen, ahol sok a fiatal és sok a gyermek. A könyvtár igen jó munkakapcsolatot tart fenn a területén működő iskolákkal. Gyakran tartanak a könyvtárban iskolai órákat, amelyek levezetésében a könyvtárosok is aktívan részt vesznek. Gyermekfoglalkozásaik mintaszerűek. Újabban erőteljes propagandamunkát fejtenek ki a felnőtt olvasók megnyerésére. Ezt azonban megnehezíti az olvasóhelyek elégtelensége.

A Kun Béla Könyvtár létszáma sem felel meg a szakmai irányelveknek. Jelenleg 4 fő, akik közül 3 középfokú szakképesítéssel rendelkezik, egy szakképzetlen. Az irányelvek szerint 2 felsőfokú, 3 középfokú végzettségű könyvtárosra és 2 könyvtártechnikusra lenne szükség.

Farkaslyuk bányatelepen a Radnóti Művelődési Házban működik megfelelő alapterületű, korszerűen berendezett, helybenolvasásra is alkalmas könyvtár. Vezetője főfoglalkozású könyvtáros.

Bánszálláson a klubépületben 20 m² alapterületen „önállóskodik” a könyvtár. Saját könyvbeszerzési kerettel rendelkezik. Munkáját a szakszerűtlenség jellemzi. Jelenleg már nem indokolt, hogy a bányászszakszervezet tartsa fenn, hiszen a telepen a bányaművelés már rég megszűnt, a lakosság gyári munkásokból és nyugdíjasokból áll.

A város könyvtáraitól vázolt kép akkor teljes, ha az ellátás szempontjából figyelembe vesszük az iskolai könyvtárakat is. Valamennyi alsófokú oktatási intézmény (9 általános iskola, s a kisegítő iskola) és középfokú oktatási intézmény rendelkezik iskolai könyvtárral. Közülük 3 önálló helyiséggel rendelkezik, 2 úttörőszobában, 3 a magyar szaktantermekben, egy a folyosón, egy pedig nevelői szobában van elhelyezve.

A művelődésügyi osztály irányításával, felügyelete és ellenőrzése mellett, a lehetőségeket figyelembe véve, minden iskolában megteremtették a működés feltételeit, illetve a közeljövőben az intézményhálózat fejlesztésével létrehozzák a korszerű, az új tantervhez igazodó iskolai könyvtárakat.

Az iskolai könyvtárak összes könyvállománya megközelíti a 100 000 kötetet. Könyvbeszerzésre 1976-ban 163 000 forintot fordítottak. (A város 7847 tanulója átlag 20,7 forint jut.) Ez az összeg magasabb, mint a város közművelődési könyvtárhálózatának egész könyvvásárlásra fordítható összege. Csak dicsérhető, hogy jó állományú, bő választékú iskolai könyvtárakat igyekeznek kiépíteni, de a közművelődési könyvtárak színvonalát is ehhez kellene felemelni.

Lényegesen kedvezőtlenebb helyzetet tapasztaltunk a járás településeinek iskolai könyvtáraiban. (A 45 település iskoláiból 21 osztott, 2 részben osztott iskola.) Ezek a könyvtárak mindössze 38 230 kötettel rendelkeznek, s könyvbeszerzésre 1976-ban is csak 113 067 forintot fordítottak.

A vizsgálat során megállapítottuk, hogy Ózd város területén kedvezően alakulnak az iskolai és a szakszervezeti könyvtárak kapcsolatai. A járás területén azonban a három hálózatba tartozó könyvtárak egymástól meglehetősen elszigetelten működnek. A legkirívóbb esetet Borsodnádásdon tapasztaltuk, ahol szinte azonos gyűjtőkörrel működik a szakszervezeti és a tanácsi fenntartású könyvtár, egymástól függetlenül. Nem indokolt két könyvtár (egy tanácsi és egy szakszervezeti) működtetése Sajókazán sem. Meggondolandó továbbá, különösen kis településeken, a külön iskolai és tanácsi könyvtár fenntartása. Annál is inkább, mivel a könyvtári törvény és több irányelv, állásfoglalás is az integráció erősítésére és a komplex intézmények létrehozására ösztönöz.

J a v a s l a t o k

A vizsgálat az ózdi járás és Ózd város tanácsi, szakszervezeti és iskolai könyvtárainak 1972 és 1976 közötti elért eredményeit, illetve megoldatlanul maradt problémáit tárta fel. Célja elsősorban a mai tények rögzítése, valamint a további lépéshez néhány javaslattal, szakmai-módszertani elgondolással hozzájárulni.

1. A könyvtárak és a művelődési házak közös fenntartásáról szóló 1967-es megállapodást — amely a mai működés alapidokumentuma — kritikusan mérlegre téve felül kell vizsgálni, mert úgy tűnik, hogy keretei szűkek, ma már gátolja a korszerű könyvtári tevékenységet. Megnyugtató megoldást csak egy önálló költségvetéssel, önálló intézkedési jogkörrel felruházott könyvtár léte hozna.
2. Ózdon, a könyvtárügyben akkor tudnak előbbre lépni, ha a tárgyi feltételek nyomasztó hiányát megszüntetik, a személyi feltételeket tovább javítják.
3. Az ózdi járás és Ózd város könyvtárügyének továbbfejlesztéséhez elodázhatatlan egy korszerű, B-típusú könyvtár felépítése Ózdon, amely a városi feladatokon túlmenően alkalmas a hálózati-módszertani központi szerepkörre és a járás központi könyvellátásának biztosítására is.

Úgy gondoljuk, hogy a korszerű könyvtárhálózat megteremtése Ózdon és az ózdi járásban hozzájárul a munkáskultúra fejlesztéséhez, a tudat és a személyiség formálásához, a korszerűen, mindenoldalúan művelt, szocialista embertípus és életmód kialakításához, hiszen a szocialista művelődéspolitikai középpontjában a munkásművelődés fejlesztése áll.

Összeállították: *Hernádi Istvánné*
Hubay László
Szabó Gyula
Urszin Sándor

A csanyiki cigány-olvasótáborról (1977. augusztus 23—28.)

1. A B.-A.-Z. megyei Úttörőelnökség 1969 óta biztosít lehetőséget kulturális, illetve olvasótábor szervezésére. Évenként 30—40 gyermek, a megyei könyvtár gyermekkönyvtára Könyvbarát Körének tagjai 6—10 napon keresztül táboroznak a Csanyikban, egész évi rendszeres tevékenységük befejezéséül. Itt adnak számot irodalomszeretetükről, összefonódottságukról, játék- és sportszeretetükről. Ezek a gyermekek propagálóivá válnak az irodalomnak, s összekötői lesznek az iskola és a gyermekkönyvtár kapcsolatának. A pedagógusok is felfigyelnek olvasottságukra, tájékozottságukra, s a közösségi munkában vállalt feladataik becslésére elvégzésére.

1977. augusztusában rendhagyónak kellett lennünk. Ma már tiszta lelkiismerettel elmondhatjuk, hogy sem a Könyvbarát Kör tagjai, sem a gyermekkönyvtárosok nem tettek rosszat azzal, hogy átadták helyüket a cigány származású gyermekeknek.

A B.-A.-Z. megyei Úttörőelnökség 80 fő részére biztosított táborozási lehetőséget, teljes ellátással. Amikor a megyei könyvtár igazgatósága közölte, hogy a Kulturális Minisztérium szükségét látná a cigány-olvasótáborok beindításának, melyhez 30 000 forint anyagi segítséget is nyújt, gyermekkönyvtárunk — hagyományait figyelembe véve, építve gyakorlati tapasztalataira, szakmai-pedagógiai eredményeire — vállalta e tábor szervezését.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Miskolc városának középpontjában van. Gyermekkönyvtára ismert és kedvelt, évente átlagosan 10—11 000 gyermek vesz részt sokszínű rendezvényein. Tagjai között sok a cigány származású gyermek. Ennek magyarázata, hogy a környezetében levő régi épülettel teljes szanalása után is sok cigánycsalád kapott, illetve fogadott el bérházi, modern másfél, két és fél szobás, központi fűtéses lakást.

E nagy családok tagjai rendszeres munkavállalók, keresettel rendelkezők. Gyermekeik (3—7) iskolába járnak (a tanulólétszám 6—7 százaléka cigány), s beilleszkednek az iskolai közösségbe. A pedagógusok rendszeresen hozzák az osztályokat és a napközis csoportokat a gyermekkönyvtárba. A beiratkozottak között ott vannak a cigánygyermekek is. Először inkább a társasjáték, bábozás, zenehallgatás érdekli őket. Utána a folyóiratokat olvasgatják, nézegetik. Lassabban illeszkednek be a könyvtári „életbe”, amit az igazol elsősorban, hogy mindig csoportosan jönnek, hárman, öten, testvérekkel, barátokkal. Ilyenkor a könyvtárosok nagyobb figyelmet fordítanak rájuk, segítik őket a lehetőségek kihasználásában. Tapasztaltuk, hogy a napközibe nem iratkoznak be, a szakkörökben nem működnek, s úttörőmozgalmi feladatokat sem vállalnak, illetve nem is kapnak ilyen megbízásokat. Táborozáson nem vesznek részt, mert a kevés hozzájárulást sem vállalják a szülők, s a gyermekek sem igénylik a tábori életet.

2. A tábor szervezésével kapcsolatban első feltételként határoztuk meg, hogy csak rendszeresen iskolába járó, 10—14 éves gyermekek jöhetnek számításba. Sem tanulmányi eredményeikre, sem úttörőmozgalmi munkájukra nem építhetünk, mert amikor a könyvtárba beiratkoznak, akkor sem lehet feltételeket szabni. Lényegesnek tartottuk azt is, hogy a táborozásig rendelkezésünkre álló időben feltétlenül találkozhassunk azokkal a gyermekekkel, akik eddig nem jártak könyvtárba.

Könyvtári tagokkal beszélgettünk, s kértük őket, mondják el szüleiknek, miért és hova vinnék őket táborozni. Az iskolákat is felkértük ajánlásokra. Nem voltunk elégedettek a visszajelzésekkel. Arra a döntésre jutottunk, hogy az iskoláktól kapott néhány címre személyesen megyek el. Abban biztos voltam, hogy 2—3 család után újabb és újabb címeket kapok, mert összetartozódásuk erősebb, s bárkinél jobban megítélik a másik cigánycsalád gyermekeinek magatartását. Valami „biztonság” hajtott, s törhetetlen remény. Bízam magamban, gyermekszeretemben, s talán pedagógusi érzelmvilágomban. Elöttem voltak azok a cigánygyermekek, akik fegyelmetlenül viselkedtek a könyvtárban, hangoskodtak, vitakoztak,

szaladgáltak, nyugtalankodtak, s hozzám küldték őket gyermekkönyvtárosaim, hogy „ítélkezzem”.

Ahogy az időm engedte, meglátogattam a családokat. Délelőttönként mentem, mert tudtam, hogy a nagycsaládoknál mindig otthon kell valakinek lennie. Két új lakótelepet kellett bejárnom. Eszembe jutottak pedagógus éveim és a családlátogatás jelentősége! Csak akkor a gyermekek mindegyikét ismertem, később a szülőket is! Tehát mindenrová ismeretlenül érkeztem, illetve 6 családnál úgy köszöntek a gyerekek: „csókolom Györgyi néni”.

A könyvtárból ismertek, s talán ők csodálkoztak a legjobban, hogy miért kerestem fel őket?

Kivétel nélkül minden családnál vagy az édesanya, vagy mindkét szülő otthon volt. Főzés, takarítás, gyermekek fürdetése, vásárlásból való megérkezés volt a legtöbb helyen a délelőtti program. Az első percben igyekeztem feloldani az ismeretleneket elválasztó bizalmatlanságot azzal, hogy rögtön bemutatkoztam, s elmondtam, hogy hol dolgozom, mi a beosztásom, milyen kapcsolatom van a gyermekük iskolájával, s hogy miért zavarok, amiért elnézésüket kértem. Minden család bevezetett szép szobájukba, s leülve, nyugodtan beszélgettünk, 20–40 percig. Mindig „édesanyát” és „édesapát” mondtam, s ha mindketten otthon voltak, együtt beszélgettünk. Ismertette az olvasótábor célját, idejét, programját, a táborvezetők személyét, a tábor ingyenességét, megállapodtunk egy időpontban, hogy a gyerekek bejönnek a könyvtárba, beiratkoznak, s megbeszéljük a további tennivalókat.

Ezt megelőzően még levelet küldtem minden szülőnek, hogy ezzel is megnyugtassam őket, továbbra is hasonló gondoskodásban lesz részük. Kivétel nélkül eljöhettek a gyerekek! Titokban számítottam is a sikerre, mert a szülők bizalmát sikerült megnyernem a személyes találkozón keresztül.

Természetesen annak is volt befolyásoló szerepe, hogy a gyermekeknek nem kellett semmit fizetniük a táborozásért. Kértem, hogy 20 forintnál több zsebpénzt ne hozzanak magukkal. Örömmel tapasztaltam, hogy nem is volt költekezés!

Meghívott íróvendégeink könyveiből előzetesen válogattak a könyvtárban a gyermekek, hogy a találkozásig elolvassák. Olvasottságukat, érdeklődésüket a könyvek iránt nem ismertem.

Ellátogattam szervező utam folyamán a két nyári napközis táborba, hátha találkozom olyan cigánygyermekkel, aki gyermekkönyvtárunk tagja. Ekkor tapasztaltam, hogy egyre inkább kisiskolások veszik igénybe ezt a lehetőséget, felső tagozatosak nem. Cigánygyermekek pedig azért nem, mert ha csekély összeget is, de fizetni kell. Elterjedtebb a 10 éven felüliek körében a nyári „munkavállalás”.

Gyermekkönyvtárunknak évek óta jó kapcsolata van a miskolci Gyermekvárossal. Sok gyermekük tagja könyvtárunknak, szabad idejükben eljöhetnek, vagy nevelőikkel minden hónapban csoportosan ellátogatnak, s több mint egy órát töltenek el a könyvtárban. Olvasnak, játszanak, válogatnak, zenét hallgatnak. Sok a cigány származású gyermek, akikből szakmunkások lesznek, itt tanulnak tovább, s városunkban helyezkednek el.

Úgy gondoltam, szívesen elvinném őket is, tudva, hogy irodalmi érdeklődésük kielégítő, olvasóvá nevelésükre az intézet is nagy gondot fordít, hogy kikerülve az intézetből, keressék fel a közművelődési intézményeket, s elsősorban a könyvtárat.

Az intézet igazgatósága egyetértett törekvésünkkel és összeállította a névsort, kik jöhetnek az olvasótáborba. Az egyik napon ismételen felkerestem az intézetet, találkoztam a gyermekekkel, megbeszéltünk mindent. Egy lányt és egy fiút megkértem, hogy mint rajvezetők, segítsék majd munkámat. A megbízatás nagy megtiszteltetés volt részükre, s kiválóan végezték munkájukat.

Járási, városi könyvtáraink gyermekrészei komoly munkát végeznek az olvasóvá nevelés érdekében. Számíthattam a táborvezetésben is rájuk. Ők is felvették a kapcsolatot a szülőkkel, a gyermekeket felkészítették, és személyesen el is kísérték őket Miskolcra, az indulás színhelyére.

A programtervezet összeállítása után megbeszélést tartottam a táborvezetőhelyettesekkel és ifivezetőkkel, illetve rajvezetőkkel (2 vezetőhelyettes, 2 ifivezető, 2 rajvezető). Helyetteseim: a megyei könyvtár egyik gyermekkönyvtárosa

és a leninvárosi gyermekkönyvtáros; ifivezető egy egyetemista fiú és egy gimnazista lány, rajvezetők egy gyermekvárosi lány és fiú (15 évesek).

A megbeszélés érintette a tábor gyermekeinek sajátos családi és életkörülményeit, érzékenyebb egyéniségüket, hátrányos helyzetüket, szeretetre vágyásukat, melyhez a táborvezetőség magatartását is igazítani kell. Célunk az volt, hogy kötött programot biztosítsunk, melyből a mozgásigény kielégítése sem hiányozhat. Jóváhagytuk a napi program kétirányúságát: délelőttönként népi dalok, mozgalmi dalok és játékok, versenyek, kirándulás; délután írókkal, költőkkel való találkozások lebonyolítása. Abban is egyetértettünk, hogy a 71 gyermeket két csoportra osztjuk, hogy a találkozók, beszélgetések meghittebbek legyenek.

Megbeszéltük az egy-egy vezetőre jutó feladatokat, felelősséget. Úgy döntöttünk, hogy Miskolcra bérelt autóbusszon visszük ki a gyerekeket a Csanyikba. A táborban a közösségi magatartás, a baráti légkör kell, hogy uralkodjon, hogy az önként vállalt fegyelemnek hatása érezhető és lemérhető legyen. Éreztük mindnyájan, hogy valami egészen más feladatot vállaltunk, sok új és ismeretlen elemével együtt.

Mert 71-en együtt, 6 napon át, vidáman, gondtalanul, felejtethetetlenül, de fejelmezetten, hogy lehetséges?

Megbeszéltük azt is, hogy a Kulturális Minisztériumtól kapott 30 ezer forintot mire használjuk fel. Már indulásnál értékelnünk kellett a B.-A.-Z. megyei Úttörő-elnökség által biztosított lehetőséget. Az olvasótábor keretét az úttörőmozgalom tábori formái adták, zászlófelvonással és -levonással, napiparancs hirdetésével, mely alkalmat adott dicséretre, büntetésre.

A táborvezetők egyenruhát viseltek. Utólagosan megítélve, semmiről nem feledkeztünk meg, igen nagy körültekintéssel vettük számba tennivalóinkat.

Egyik táborvezető-helyettessel a táborozást megelőzően elmentünk a Csanyikba — bár ott már igen régi ismerősök voltunk —, hogy helyszínelést tart-sunk, s a táborvezetőséget is tájékoztassuk e sajátos csoportról.

Egy épületben, két szinten, 4—4 ágyas szobákban helyeztük el táborozóinkat. A folyosókon volt a mosdó, az épületben belül nagy előadóterem, kisebb klub-helyiség, ahol a játékszobát rendeztük be, s ahol a találkozót is lebonyolítottuk. El tudtuk helyezni az ott alvó vendégeinket is (rádióriporter, tv-szerkesztő). Minden emeleten 1—1 táborvezetői szoba volt. Az én szobám az első emeleten volt. Az ajtóra kiragasztottam a programot, a napiparancsot.

A gyermekek a területet nem hagyhatták el, vásárlási lehetőségük adott volt a helyi büfében. Orvosi rendelést is biztosítottunk számukra.

3. A tábor programjának összeállításánál, különös tekintettel az írókkal való találkozásra, abból indultunk ki, hogy ezek a gyermekek élő-eleven íróval még nem találkoztak. Élményt fog jelenteni számukra a találkozás. Arra is felkészültünk, hogy nehezen fog megindulni a kölcsönös beszélgetés, a feloldódás az írókkal, mert ezeknek a gyerekeknek a kifejezőképessége gyenge, irodalmi tájékozottságuk nincs, s nem is tudhatják, mit lehet kérdezni egy írótól. Felkészíteni pedig nem akartuk őket, éppen azért, hogy mi szerezzünk tapasztalatokat.

Bálint Ágnes, Balogh Béni, Kiss Dénes, Varga Rudolf meghívásunkra félretettek minden „legfontosabb” és „elkerülhetetlen” dolgot, ügyet, szeretettel vállalták az általuk eddig legnehezebbnek vélt találkozót. Annnyiban tudtuk eloszlalni „izgalmukat”, hogy elmondtuk: az állatvilág és állattörténetek, a meséhez közel álló mondavilág, a mesélés, a nyelvi játékok, a rimes verselés dallamos-sága közel hozza őket a gyermekekhez. Azt hiszem, ők is élményekkel gazdagodva tértek vissza munkahelyükre.

Voltak olyan gyermekek, akik igen értelmesen beszélgettek, kérdeztek, mondtak véleményt a könyvről, a tv-műsorról, s beszéltek életükről, otthonukról. Nagy öröm volt, amikor az írók egy-egy könyvét jutalmul megkapták, s kaptak hozzá egy kis képes ajánló jegyzéket, melyen az író rövid életrajza, s megjelent könyvei voltak felsorolva. Ezeket is dedikáltatták. A könyveket esténként olvasták, s másnap elmondták, mit olvastak, mi tetszett nekik. Ki is dekorálták kis szobájukat, mindenki felállította a könyveket és a naplóját kis polcára. Meglepődöttünk, hogy nagyon sok gyermek, elsősorban kislány, minden találkozóról naplót készített.

A találkozókkal alapvető célunkat elértük. A rádió részére készített riportokban is a legtöbben azt emelték ki, hogy a legnagyobb élményük a találkozók voltak. Ehhez kapcsolódott még a könyvkiadók egyesülésétől kapott (3300 forint) könyvjutalom, mellyel megindult az „olvasási láz”.

Es milyen hangulatossá váltak a szobák!

Számolták a gyerekek, hogy az ajándékkönyvekkel együtt hány könyvük lesz otthon, melyiket fogják először elolvasni, melyiket adják a testvérüknek! A beszélgetések alkalmával arról is hallottunk, hogy otthon általában a szülőknek nincs idejük olvasni, nem is tudnak jól olvasni, inkább nézik a televíziót. Testvéreik közül, aki dolgozik, kevesebbet olvas, az iskolába járók többet olvasnak. Van család, ahol az édesapa a helyi lapot olvassa fel esténként. A nagyobb fiútestvérek közül még sokan kimennek az „ócskapiacra”, s ott szereznek be könyvet! De úgy féltik, hogy nem adják oda a kisebbeknek. Könyvtárba a szülők nem járnak. Fő dolog a pénzkeresés, mert sokat kell a lakásért fizetni! De mindenki örülni fog, hogy annyi szép könyvet visznek haza!

Volt alkalmuk a fiatal vezetőknek arra, hogy sokat beszélgessenek a gyerekekkel, spontán megnyilatkozásaitak megjegyezzék. Kérték, hogy kapcsolatunk maradjon meg, ha lesz találkozó a könyvtárban, szóljunk nekik, ajánljunk mindig jó könyveket. Nagyon szívesen olvasták esténként a magunkkal hozott folyóiratokat. Csendes pihenőjük alatt is könyv volt a kezükben, vagy lapot írtak szüleiknek, amire az első napi tájékoztatás alkalmával megkértük őket.

A megérkezés napján délelőtt mindenki elfoglalta helyét, felhúta ágyneműjét, bepakolt a szekrényébe. Szobatársát maga vála.zhathta meg mindenki. Elhelyezkedés után a nagyteremben gyülekeztünk, ahol mindenféle tájékoztatást elmondtam, mint táborvezető, s bemutattam a helyetteseket, ifivezetőket. A napi-parancsban mindennap pontosan meghatározott időre bontottuk a programot, amitől senki nem térhetett el. A gyermekek a sokszorosított programot megkapták. Sok dalt, játékot tanultak, sokat énekeltek, főleg úttörőmozgalmi dalokat. Népi játékokat játszottak, a társas táncoknál a fiúk szégyelltek magukat, elég sok gondot okoztak félrehúzódsukkal. Nagyon szívesen tollaslabdázta, pingpongoztak, asztali focival játszottak, Sportjátékokat játszottak, versenyeztek. Rendkívüli mozgékonyaságuk, fizikai képességük meglepett.

A gyerekek is megtanítottak bennünket társas-mozgásos játékokra. Igen hangulatosak, vidámok voltak ezek a programok. Így vált lehetővé, hogy a délutáni „komoly” és nyugodtságot igénylő találkozáson fegyelmezettek voltak, érdeklődtek és gondolkodtak.

Kérésükre a legkülönbözőbb sportágakból versenyeket hirdettünk. Lebonyolításukat fiatal vezetők vállalták, nagy hozzáértéssel, szakértelemmel és igazságos bíráskodással. Ekkor is ért bennünket meglepetés, mert néhány táborozó egészen más oldaláról mutatkozott be.

Egy alkalommal „Ki mit tud?”-ot rendeztünk, a gyerekeknek egy óra állt rendelkezésükre a felkészüléshez. Szavalhattak, énekelhettek, dramatizálhattak, bővíszkedhettek. Itt is tapasztalható volt a szégyenkezés, lassan oldódtak fel, s nem is sikerült ez a program úgy, ahogy vártuk.

A kapott fejenkénti 10 forintból elvittük őket kirándulni. Választhattak: ki megy Diósgyőrbe vártúrára, ki keresi fel az István-barlangot. Talán ez a választási lehetőség is hozzájárult ahhoz, hogy nagyon fegyelmezettek voltak a gyerekek, „utaztatásukkal” nem volt semmi probléma. Jó hangulatban tértek vissza, sokat beszéltek a látottakról.

Szükségét láttuk olyan foglalkozás megtartásának, melynek célja a szűkebb haza, Borsod megye irodalmi emlékhelyeinek megismerése. Berecz József megyei könyvtárigazgató élményt nyújtó „útikalauzolás” felcsigázta a gyermekek érdeklődését, s igen gazdag ismereteket nyújtott az iskolában tanultakhoz. A honismeret és honszeretet együttes értelmi és érzelmi hatása a cigány származású gyermekeknél nehezebben érhető el, de ez a foglalkozás megint igazolta, hogy ebben a közösségben elhullatott magok talán erősebben csíráznak. Megállapodtunk abban, hogy fogunk közös kirándulást szervezni Sárospatakra, Széphalomra.

4. A cigány származású gyermekek magatartását előítéletek befolyásolják, ezért beilleszkedésük a közösségekbe hosszabb folyamat. A családlátogatás azonban valamiről meggyőzött; a szülők ahhoz a réteghez tartoznak, akik néhány osz-

fályt végeztek, kiemelkedni kívánnak még családi kapcsolataik megszakadásán keresztül is. Új környezetbe kerültek, szomszédaikkal békeességben és tisztességben kívánnak élni. Segítenünk kell őket már a gyermekeiken keresztül is eligazodni a mindennapokban. A rendszeres, klubszerű összejövetelük nagyban segíthetik ezt az eligazodást!

A szülők nem tudták, illetve nem mondtam látogatásom alkalmával, hogy cigánytábor szervezek. Nem tartottam szükségesnek, s most utólag sem érzem, hogy cselekedetem helytelen lett volna!

A fegyelmetszűrést segítette a meghatározott és tervezett időpontok betartása, a program szigorú követése. A mozgalmi keret, a formai követelmények, napiparancs, tiszteletet követelt. A fiatal vezetők tegezése baráti kapcsolatokat teremtett, őszinteséget, bizalmat kaptak gondoskodó szeretetükért. A nap minden órájában, percében együtt voltak a gyerekekkel, minden vezető felelős volt egy-egy rajért, s annak minden problémájában segített.

Együtt játszottunk, daloltunk, táncoltunk, versenyeztünk a gyerekekkel. Ha sérülés volt, orvoshoz vittük őket. Egész nap szabadon jöhettek táborvezetői szobámba, ahonnan minden szükséges tisztálkodási eszközt megkaptak. Takarodó után beköszöntünk a szobákba, s még egy rövid ideig beszélgettünk.

Szépítették, dekorálták szálláshelyüket. Az ajtókra az íróvendégek könyveinek illusztrációjából, tapadás papír segítségével, figurákat ragasztottak. Esztétikai igényrel, rendszeretettel találkoztunk egész táborozási időnk alatt. Mindenfelé dicsértek bennünket, mondván, hogy ilyen rendes tábor még nem volt a Csanyikban! Egy kicsit szégyelltem magam, mert 1969-től minden évben ott vagyok, megkövetelem a rendet, de akkor több száz gyerek van a táborban, most pedig csak mi voltunk, gyermekek, tehát minden szem ránk tekintett! Együttesen vigyáztunk a rendre! A konyhában is helyre rakták a gyermekek a székeket! Nagyon megszerették őket, sok repetát is kaptak!

A jutalomkönyvek válogatását két részben bonyolítottuk le, hogy ne legyen kapkodás, vita. Elmondtuk, milyen értékben, mennyit válogathatnak! Külön választottuk a nagyobbaknak való könyveket, s ezzel elértük, hogy senkinek nem volt olyan érzése, hogy valamiből kimaradt. Nekünk is élmény volt ennek a sikeres lebonyolítása.

A jó vezetés, a problémák megoldása, a gyerekekkel való együttes intézkedés, megbeszélés nem adott alaptalan vitára alkalmat. Érzékenységük, ingerlékenységük és főleg mozgékonyáguk nem okozott fegyvelemsértést, mert nekik tetsző dolgokkal foglalkoztak, elégedettek voltak szabai önállóságukkal, a szabad időt sporttal, játékkal, beszélgetéssel tölthették. Ellátásuk nagyszerű volt. Barátságok szövődtek, s azóta bennünket a könyvtárban rendszeresen felkeresnek.

Tisztálkodásukkal elégedettek voltak. Tiszta, fésültek, rendesen felöltözöttek, vidámok voltak. Ez a kis, fekete hajú és villogó szemű csapat csak örömet szerzett nekünk is!

5. A táborozás befejeződött. A bennünket visszazállító autóbuszban a hangulat már nem volt olyan vidám, mert mindenki érezte, hogy valaminek vége. Engem már egész hét alatt az foglalkoztatott, hogy sikerül-e e kis közösség egy részét összetartani, hogy folytatni tudjuk azt, amit elkezdtünk, s most már a könyvek legyenek a legjobb barátok.

A táborozó gyermekek magatartásáról, öntevékenykedésükről iskolájuk nevelőit tájékoztattuk, egyben közöltük, hogy gyermekkönyvtárunk Könyvbarát Körnek tagjai közé felvesszük őket. Kértük, kísérik figyelemmel, hogy iskolai tanulmányi munkájukban, magatartásukban tapasztalható-e az iskolán kívüli közösségi munkák hatása.

A Könyvbarát Kör egész évben, kéthetenként 2—2 órában, éves programmal működik. Munkája 1978-ban ismét olvasótáborral fejeződik be, de azzal a különbséggel, hogy együtt táboroznak a cigány származású gyermekek a magyar gyermekekkel.

Tartjuk a kapcsolatot a szülőkkel is, meghívjuk őket a könyvtárba találkozóra, hogy bemutassuk a gyermekek közösségi munkájának az eredményét. Szeretnénk elérni a kisebbség érzésének felszámolását.

1978 nyarán a csanyiki központi táborvezetőség ismét helyiséget biztosít részünkre.

A B.-A.-Z. megyei Úttörőelnökség az elkészült jelentés alapján értékeli a cigány származású gyermekek táboroztatásának eredményeit, s határozatot hoz, hogy az úttörőtáborok szervezésénél különös gonddal szervezzék be a cigány származású gyermekeket, megvizsgálva az anyagi hozzájárulás elengedésének lehetőségét.

Szakfelügyeleti munkánkban megvizsgáljuk, hogy a megyében hol van lehetőség olyan olvasótáborok szervezésére, ahol e réteg gyermekeinek nagyobb számú táboroztatását meg lehet oldani.

A cigány származású gyermekek táborát újságírók, riporterek, tudományos kutatók, fotóriporterek nagy számban látogatták meg, családokhoz is elmentek, hogy megismerjék azt a környezetet, ahonnan a gyermeket elengedték. Több újságban (Népszava, Déli Hírlap, Észak-Magyarország) jelent meg riport, s több pedagógiai lapban fog még megjelenni értékelés és fényképfelvétel. A rádió ifjúsági osztálya is készített felvételt, két adás számára.

Köszönetünket kell kifejezni Molnár Zsuzsanna és Mészáros Mária gyermekkönyvtárosok áldozatos és fáradhatatlan munkájáért. Az ifivezetők és rajvezetők munkájának elismeréséről iskolájuk igazgatóságát értesítettük. Íróknak, előadóknak, a propaganda képviselőinek levélben is kifejeztük köszönetünket. A járási-városi gyermekkönyvtárak könyvtárosai is segítettek munkánk sikerét, s köszönetünkön kívül kérjük, hogy kísérik figyelemmel a táborban volt gyermekek olvasási érdeklődését.

A gyermekek már megkezdték tanulmányaikat. Visszatértek barátságos, szép tiszta otthonaikba, olyan környezetbe, melynek fenntartásáért a szülőknek sokat kell dolgozniuk. De ebbe a környezetbe ők vigyék be a kultúrát, a műveltséget azzal, hogy szeressék és szeretessék meg az olvasást, alakítsanak ki kis házi-könyvtárat, ahol minden családtag megtalálja az őt érdeklő könyvet.

BÁRDOS JÓZSEFNÉ

A könyv, az segít...

„— Embereket soha nem lehetett akaratuk ellenére boldoggá tenni. Meg kell előbb tanulniuk, hogy akarjanak és tudjanak boldogan élni. Ennek ösztönzését bizonyos fokig számonkérem jelenleg társadalmunktól.”

Valkó István Péter

Augusztus 23-án vidám gyerekzsivaj verte fel a Bükk lábánál a Csanyik-völgy csendjét. Hetvenegy általános iskolás korú cigánygyermek érkezett az úttörőtáborba, hogy hat napon át ismerkedjék az irodalommal, művészettel. Az olvasótábor elsődleges feladata a könyv megszerettetése, az olvasóvá nevelés volt.

1976-ban a Kulturális Minisztérium átfogó vizsgálatot tartott Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. Különös gonddal vizsgálták a közművelődés szerepét, az olvasóvá nevelés lehetőségeit. Ekkor merült fel a gondolat: a minisztérium komoly anyagi támogatást nyújtana, ha a miskolci megyei könyvtár vállalná, hogy cigánygyermek számára olvasótáborot szervez. A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár egyébként 1969 óta 40—60 gyermeket hívott olvasótáborba nyaranta. A könyvtár vezetősége elhatározta, hogy az idén, 1977-ben megpróbálja a „nehezebb utat”, cigánygyermekből verbuvál olvasótáborot. A gyerekek 50 százaléka Miskolcra és a megye különböző városaiból, falvaiból érkezett, közülük sokan már olvasói

a megyei könyvtár gyermekrészlegének. A többiek a miskolci gyermekváros cigány származású lakóiból kerültek ki.

Az olvasótábor anyagi feltételeit a Kulturális Minisztérium, a Borsod megyei Úttörőelnökség, a Hazafias Népfront megyei bizottsága biztosította. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének propagandaosztálya közel 4 ezer forint értékű könyvvel, illetve könyvvásárlási utalvánnyal lepté meg a gyerekeket. Tulajdonképpen társadalmi összefogással jött létre az olvasótábor, mert minden intézmény — amelynek tudomására jutott, hogy a könyvtár cigánygyermek számára szervez táborot — felajánlotta segítségét.

1973-ban Nyíregyházán, az Olvasó népért mozgalom országos tanácskozásán hangzott el az, hogy el kell érni: minden iskolában legyen olvasóteremmel ellátott könyvtár. Törekedni kell arra, hogy minél több helyen rendezzenek az ifjúság körében népszerű, az irodalmi nevelést is jól szolgáló rendhagyó irodalomórákat, nem utolsósorban pedig ifjúsági olvasótáborokat kell szervezni a hátrányos helyzetű fiatalok számára — ahol írók, művészek játékos formában, élményszerűen megkedveltetik az olvasást, a művelődést. A Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán a tanácskozási résztvevői egyetértettek abban, hogy a mozgalom még csupán az első lépéseknél tart, nem sikerült igazán társadalmi méretűvé válnia. Messze vagyunk attól, hogy igazán elmondhassuk: olvasó nép vagyunk.

Azóta az olvasótáborok száma megsaporodott. Az idén nyáron már 80 helyen üttötte fel sátrát, táboronként 50—60 fiatal vett részt a foglalkozásokon. Egyelőre még vita tárgya, hogy milyen feltételek mellett vehetnek részt a fiatalok a táborokban. Kitüntetés legyen-e a részvétel, vagy „mintapéldányok” helyett az egyszerű munkások, parasztnak gyerekei tölthessék ilyen ingergazdag környezetben a nyári szünidő egy részét.

A csanyiki tábor gyerekei a létezés legalsó fokáról érkeztek, a más, hozzájuk hasonló korú gyerekektől az különbözteti meg őket, hogy már idáig is van élet-útjuk, legtöbbször szomorú élettörténetük.

Balázs, amikor a gyermekvárosba került, alig ismerte a betűket:

— Amíg a többiek játszottak én elbújtam a könyvvel, és gyakoroltam az olvasást. Szégyenlettem, hogy nem tudok annyit, mint ők...

Éva a gyermekvárosi és a megyei könyvtárnak is tagja:

— Váci Mihály miatt szerettem meg a verseket. Ő írt a legszebben rólunk, intézetiokról. Azóta gyűjtöm a könyveket, meg az írók képeit.

Tibor cselgáncsedzésekre jár. Már többször nyert a versenyeken. Arany-, ezüst-, bronzérmeit otthon tartja, a gyermekvárosban.

— Régebben a telepen, meg a patak partján sokat birkóztunk, de az más volt. Amikor a dobogóra állok, az az igazi — derül ki az arca —, olyankor érzem, hogy ezt tovább kell folytatni...

Koltai Laci Miskolcra, a Középszor 40-ből érkezett. Apja „rakodó és segédmunkás”, anyja takarító. Heten vannak testvérek.

Révész Jóska a gyermekvárosból jött, 3,9 volt a tanulmányi eredménye a nyolcadikban. A 114. számú Ipari Szakmunkásképzőben tanul tovább szeptembertől.

Dombi Jancsi és Béla is gyermekvárosiak, nyolc testvérrel tudnak. Arra a kérdésre, hogy melyik a legkedvesebb olvasmányuk, egyértelműen válaszoltak: semelyik.

Horváth Jóska sem apja, sem anyja foglalkozását nem tudja. Varga Jóska a testvérei számát sem, de azt büszkén mondja, hogy apja valahol „vasat önt”. Csóka Tibi sem tud semmit a szüleiről, Ruszó Marika apja pedig nemrégiben halt meg. Rajta kívül öt testvére él Putnokon. Nehéz Laci mondja: „Apukám a börtönben ül. Rajtam kívül hatan vagyunk testvérek”. Az egyik kislány arról beszélt, hogyan akarta az édesanyja megmérgezni. Barátnője folytatta saját történetével, őt szintén halálba szánták szülei.

A betonplaccra állított asztalon halomnyi könyv hever. Izgatott barna ujjak között zizegnek a hófehér lapok. Most az egyszer hiábavaló a könyvtáros néni fegyvermező szava. Hiába kattogatja fényképezőgépét mögöttük a fotós, rá sem pillantanak. A szikrázó napsütésben távolról olyanok a gyerekek, mint a rügyező, tavaszi ágat körülöngő méhek. Jut virágpör, jut fény mindenkinek. Viszik

is hónuk alatt a zsákmányt, már iszkol mindenki a szobájába, hogy egyedül maradjon az „új baráttal”.

— Nekünk percenként kell döntenünk, hogy mit tegyünk, hogyan viselkedjünk. Sokkal többször, mint más gyerekeknek, pedig nekünk gyakran nincs kitől tanácsot kérünk. A könyv, az segít eligazodni, hogy mit hogyan csináljunk — fogalmaz komolyan Jóska.

— Nekünk mindent kétszeresen kell megcsinálni ahhoz, hogy sikerüljön valami. Nem szabad sokat akarnunk, mert aki sokat markol, az semmit sem fog — vág közbe Viktor.

— Nem szabad sokat akarni? — szegezem neki a kérdést. — Szerinted mennyi a sok?

— Hát, attól függ. Másoknak sokkal könnyebb minden. — Nézzük egymást Viktorral, aztán elvonulunk egy árnyékos fa alá beszélgetni.

...és mi csak álmodunk. Színes álomvilág... — hangzik a dal egyszerre hatvan gyerek szájából. A tévészoba „hangversenyteremmé” alakult át. Hatvanszor két kéz üti a taktust az asztalok lapjain. Mennyivel másként szólt itt és most ez az elnyűtt sláger. Szövegíró ilyen hatást talán még soha nem ért el. Gombolyodik a hang, fordul a dallam, és milyen jó kiénekelni azt a nagyon távoli, bizonytalan valamit, amit még megfogalmazni sem mert itt egyik kondorhajú kobak sem. Kipirulnak az arcok, csillognak a bogárszemek. Életre kel, magától gondolkodik már a dal, olyan nehéz abbahagyni. „...színes álomvilág”...

Lassan elülnek a neszek, lefeküdtek a gyerekek. Álmodnak, és álmukban már mindegyikük az, ami lenni akar. Bajnok és pilóta, gimnáziumi tanuló és mesterember. Álmukban fölröppennek a könyvek, mint kitért szárnyú fehér madarak.

— Én nem érzek olyan megkülönböztetést, hogy cigány vagy magyar, de azt tudom, hogy ezek a gyerekek sokkalta érzékenyebbek, mint az átlag. Sokkal jobban kell vigyázni minden szóra, amit nekik mond az ember — hallgatom a fiatal egyetemistát, aki „felügyel” a gyerekekre. — Végül kiböki, hogy bizony olykor még az ő fejében is társul valami mellékes gondolat ehhez a szóhoz: cigány.

Ejféli felé jár az idő. Nyikordul a mosdó ajtaja. A fénycsíkban látszik, amint egy pizsamás gyerek iparkodik a szobájába, mind a két kezében könyvvel.

Reggelitől jövőnk fölfelé. A folyosón bizalmasan félrevon az egyik takarító néni, mint aki nagy titkot akar elárulni:

— Tudja, hogy meg voltunk ijedve, amikor megtudtuk, hogy cigánygyerekek jönnek ide, de úgy higgye el, ilyen rendes, tiszta gyerekekkel még soha nem találkoztunk...

Eljött a játszás ideje. A gyerekek szép, szabályos sorokban mennek a Királyasztalhoz, rúgni egy kicsit a labdát, futkározni a zöldben. Csaba egy töredezett szélű képeslapot kotor elő mackófelsőjéből.

— Tessék már ezt feladni a postára — sandít rám, látja, befelé készülök a városba. „Édesanyám, apu! Jól vagyok, vasárnap érek haza. Pityunk hogy van? Én eldöntöttem, nem cukrász, könyvesboltos leszek. Szép a hely is. Őcsi.” — pillantok a szépen formált szavakra, mielőtt bedobom a lapot a piros ládába.

Holnap véget ér a tábor, kis cédulákra írják egymásnak a címeiket a gyerekek. Viktorral ülök a ház előtt a legalsó lépcsőn. Már túl vagyunk a tapogatózó beszélgetéseken, a hátulról jövő kérdéseken. Már nem látom szemében a gyanakvást. Válaszaiból is eltűnt a „jól átgondoltság”. Mondhatom azt is, barátok vagyunk.

— Akkor szerinted mennyit szabad akarni?

— Mindent szabad akarni, ami jó, ami segít rajtam, meg a többiekén.

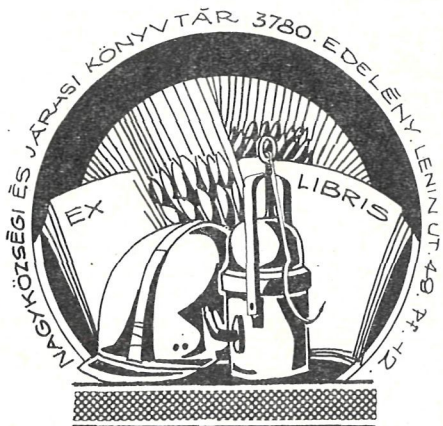
— Viktor, tudod hogyan mondják a te nevedet magyarul?

— Tudom. Győző.

VARGA RUDOLF

A cigány származású gyermekek olvasótáboráról készült adatszolgáltatás

1. Ált. iskolai tanulók		3. mozi
5—6. osztály:	56 ⁰ / ₀	4. sport
7—8. osztály:	44 ⁰ / ₀	5. olvasás
2. Üttörő:	100 ⁰ / ₀	6. könyvtárban
3. Általános tanulmányi eredm.:	3 ⁰ / ₀	7. barátokkal
4. Táborban volt:	17 ⁰ / ₀	8. rejtvényfejtés
5. Könyvtári tag:	88 ⁰ / ₀	13. Legkedvesebb olvasmányok:
6 Szakköri tag:	27 ⁰ / ₀	1. Gárdonyi: Egri csillagok
7. Könyvet vásárol:	24 ⁰ / ₀	2. Molnár: Pál utcai fiúk
8. Könyvet ajándékba kap:	76 ⁰ / ₀	3. Cooper: Nagy indiánkönyv
9. Apa foglalkozása		4. Móricz: Légy jó mindhalálig
munkás:	82 ⁰ / ₀	5. May: Winnetou
egyéb:	18 ⁰ / ₀	6. Sat-Okh: Sós sziklák völgye
10. Anya foglalkozása:		7. Móra: Kincskereső kisködmön
munkás:	14 ⁰ / ₀	14. Legolvasottabb folyóiratok:
háztartásbeli:	86 ⁰ / ₀	1. Pajtás
11. 3 vagy annál több testvére		2. Füles
van:	49 ⁰ / ₀	3. Nők Lapja
12. A szabad időben a legkedvesebb		4. Észak-Magyarország
foglalkozásuk:		5. Lúdas Matyi
1. játék		6. Népszabadság
2. tv-nézés		7. Nepsport
		8. TV Újság
		9. Dörmögő Dömötör
		10. Képes Újság
		11. Magyar Ifjúság
		12. Képes Sport
		13. Kisdobos

Mezei István munkái

Olvasótábor '77, Tarcál

A B.-A.-Z. megyei Tanács Szerencsi járási Hivatala művelődésügyi osztályának támogatásával az idén másodízben rendeztük meg írásunkban a szakmunkástanulók olvasótáborát Tarcálon. A B.-A.-Z. megyei Tanács művelődésügyi osztályának és a KISZ megyei bizottságának jelentős anyagi támogatásával növelni tudtuk a részt vevő fiatalok számát és a tábor időtartamát. Köszönettel vettük a Szerencsi járási KISZ-bizottság, a megyei HNF, az áfészek (Szerencs, Tokaj) és valamennyi szakmunkásképző intézet támogatását.

A táborunk célját sokrétűen határozzuk meg:

— a fiatalok általános és politikai műveltségének emelése, az önművelődési igény felkeltése,

— az irodalom megszerettetése, a rendszeres olvasóvá nevelés elősegítése,

— a különféle művészetek megszerettetése,

— a fiatalok felelőssége munkában, művelődésben, fiúk-lányok kapcsolatában,

— a közösségben való művelődés megkedveltetése,

— az orosz nyelvi tananyag elsajátításának segítése (egy orosz nyelvi csoportot szerveztünk gimnazistákból).

A fiatalok előkészítése, tájékoztatása több formában történt. Az 1976-os tábor résztvevőit újra meghívtuk. Ezek a fiatalok már beoltódtak. Érdeklődésük, aktivitásuk nagyobb volt, mint akik először vettek részt táborozáson. Kötelező és ajánlott irodalmat állítottunk össze részükre. A tábor programjáról előre tájékoztattuk a fiatalokat, kérve, hogy a programhoz kapcsolódóan tájékozódjanak irodalomból, sajtóból.

A tábor zárása előtt felmérést végeztünk a tábor szervezésével, a programmal kapcsolatos véleményekről. Ennek alapján egyértelműen megállapíthatjuk, hogy az irodalmi és a zenei programok aratták a legnagyobb sikert (Baranyi Ferenc költő, Csák Gyula író találkozói, Czine Mihály, Sellei Zoltán, Persőczy László Ady-emlékműsora, az Ady-szavalóverseny, Marosi Júlia népdalénekes előadása, a közös népdaléneklések).

Rendkívül népszerű volt a „Bírósági tárgyalás”, mely a fiúk-lányok felelős-

ségét vizsgálta a szerelemben, természetesen könyvekből, irodalmi példaképből merítve a vád és a védelem érveit, Hagymássy József bíró (táborvezető — közművelődési felügyelő) elnöklése mellett hozva meg az igazságos döntést.

Az előző program hangulatát megközelítette a négy kiscsoport négy önálló műsorösszeállítása.

Felelősséggel készültek fiataljaink a KISZ- és a közművelődési fórumokra. Sok érdekes kérdés, kérés hangzott el; tanácsok, melyeket a fiatalok hasznosíthatnak.

Nagy súlyt helyeztünk a művészetek különféle ágainak megismertetésére. Így került komoly zenei (a Miskolci Vonós-négyes), népzenei (Marosi Júlia népdalénekes), filmművészeti — filmankétál (Vállald önmagadat, Fekete gyémántok, Ellenintézkedés), báb (tisza-lúci Tűzvirág együttes), festészeti kiállítás (Takács Tibor, Bak Imre), fafaragás (Mezei Tamás, Sárospatak), művésztelep-látogatás Tokajban, színházi (Tokajban szabadtéren a János vitéz című daljáték) rendezvény programunkba.

Három múzeumlátogatást iktattunk be: Széphalom, Kazinczy Múzeum; Tokaj, Pincemúzeum; Nyíregyháza, Józsa András Múzeum. Táborlakóink két jelentős művelődési bázissal ismerkedtek meg Nyíregyházán: a megyei könyvtárral és a tanárképző főiskolával.

A sokszínű programot minden helyzetben igyekeztünk a könyvekhez, az írásos dokumentumokhoz kapcsolni. Tábori könyvtárunk és a Tarcáli Községi Könyvtár segített az anyaggyűjtésben és a felkészülésben.

A két hét kötött programjait sok-sok csoportfoglalkozás mélyítette el, ahol négy csoportban lehetőség nyílt megvitetni a felmerülő problémákat, gyakorolni az orosz nyelvet (nyelvi csoport).

A kötött ill. csoportfoglalkozásokon túl igyekeztünk a táborlakók szabad idejét kulturált szórakozással kitölteni. Két alkalommal voltunk kirándulni, fürdeni (Hollóháza, Széphalom, Sárospatak, Végárod, Nyíregyháza, Sóstó).

Szerveztünk egy gyalogtúrát a tokaji tv-adóhoz, igen nagy sikerrel. A sportnapon mindenki versengett női és férfi

labdarúgásban, kézilabdában, asztalitenisben és sakkban.

Táborunk közösségi hangulatát kovácsolta a sok közös népdaléneklés, néptánc tanulás.

Megtaláltuk a kapcsolatot a község fiataljaival is, közös klubest keretében szórakozhattak együtt.

Jó házigazdaként törődtek velünk Tarczal község párt- és állami vezetői, az iskola, melynek diákokthona adott helyet táborunknak, a művelődési ház, a könyvtár, a mozi vezetői. Támogatásuk segítette programjaink zökkenőmentes lebonyolítását.

Fiatalaink között közel 4000 forint értékben osztottunk szét szépirodalmi műveket, köztük Baranyi Ferenc és Csák Gyula által dedikált köteteket is.

Táborunk iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult meg. Sok látogatónk volt: iskolák igazgatói, szülők, az MSZMP szerencsi JB munkatársa, a KISZ KB, valamint a megyei és járási KISZ-bizottság munkatársai, a megyei és járási

művelődésügyi osztályok vezetői és munkatársai, a megyei HNF, a megyei és a járási művelődési központ munkatársai, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársa, a sajtó, a rádió, a tv képviselői.

Már a táborban is megfogalmazódott az igény — és az előző évihez hasonlóan mi is támogatjuk — az évközi találkozássra. Két ízben terveztünk klubnapot egy-egy irodalmi program biztosításával.

Jóleső érzés tapasztalni, hallani, hogy táborlakóink tevékenyek intézetük, munkahelyük KISZ-szervezetében, irodalmi színpadában, könyvtárában, énekkarában.

Két táborunk eredményei, tapasztalatai bizonyítják, hogy érdemes továbbvinni a formát, még akkor is, ha a fiatalok elenyésző része vehet csak részt az olvasótáborok munkájában. Meggyőződésünk, hogy maradandó, mély élményekkel gazdagodnak valamennyien.

SZEGEDI PÁLNÉ

Az olvasószolgálati munka tapasztalatai a miskolci járásban, 1975—1977-ig

Az őszi időszak beköszöntével a könyvtárakban az élet újra mozgalmasabbá válik. Az őszi megyei könyvhetek programjai kerülnek megvalósításra. Minden rendezvény az olvasószolgálati munkát van hivatva segíteni. Arra vállalkoztam, hogy lefom tapasztalataimat az olvasószolgálati munkáról. Korántsem a teljesség igényével.

A könyvtári olvasók minden rétegében találkozhattunk olyanokkal — életkortól, iskolai végzettségtől függetlenül —, akik még a glicset tápláló kispolgári hatás alatt állnak. Az irodalmilag képzetlen, a kezdő olvasók közé tartozó munkások, parasztek és a tovább nem tanuló fiatalok esetében az izlés elmaradottsága mellett nyomósan esik latba irodalmi tájékozatlanságuk is. E helyzet felismerése, elemzése könyvtárosaink olvasószolgálati tevékenységében csak ott vált mindennapi gyakorlattá, ahol a jó személyi, tárgyi és működési feltételek mellett mód és lehetőség van az olvasókkal való egyéni foglalkozásra, nevelésre. Mit is jelent ez a gyakorlatban? Hadd hivatkozzam a válasz megadásában a KB ismert határozatára, amely többek között azt is feltárta, hogy korábbi eszközökkel és módszerekkel — a népművelők hatásköre már nem bővíthető. Ez a

könyvtárosok esetében azt jelenti, hogy az olvasók köre évről évre csaknem változatlan. Ez a rideg valóság a miskolci járásban is. A fentiek igazolására nézzük a statisztikát!

Az olvasók száma	14 év alatt	14 év felett	Összesen
1975-ben	6608	8708	15 316
1976-ban	5832	9383	15 215

csökkenés: 101, a 14 év alatti olvasók száma csökkent, a 14 év felettiek száma viszont nőtt 1976-ban. Mivel magyarázható a csökkenés, illetve a növekedés?

Cikkemben külön foglalkozom a gyermek- és az ifjúsági olvasókkal, és külön a felnőttekkel.

1. A gyermekolvasók helyzetelemzése

A 14 év alatti olvasók száma 1976-ban 776 fővel csökkent. 1975-ben, az összolvasók 43 százaléka volt 14 év alatti, 1976-ban már csak 38 százaléka. A csökkenés tehát nyilvánvaló.

Az okok keresése közben nem hagyható figyelmen kívül az ifjúsági, illetve a gyermekirodalom alacsony százaléka. Járásunkban ez a következő képet mutatja:

A könyvvállomány megoszlása:
1975-ben 30,1% ismeretterjesztő; 46,1% szépirodalom; 23,8% gyermek- és ifjúsági irodalom.

1976-ban 30,6% ismeretterjesztő; 45,1% szépirodalom; 24,3% gyermek- és ifjúsági irodalom.

1972-ben a gyermek- és ifjúsági irodalom 24,03 százalékát tette ki az állománynak. Sajnos 4 év alatt alig javult a helyzet. Sok volt a törlés. Nézzük a forgalmi adatokat is! Csak a 14 év alatti olvasókra vonatkozóan.

1975-ben 12% ismeretterjesztő; 20% szépirodalom; 68% gyermek- és ifjúsági irodalom.
1976-ban 14% ismeretterjesztő; 20% szépirodalom; 64% gyermek- és ifjúsági irodalom.

Természetesen könyvtáranként igen eltérőek az adatok. Három jó és három rossz példát emelek ki.

Jó volt a gyermek- és ifjúsági művek aránya Harsányban; 33,8%; a forgalom 58,1%; Bükkszentkereszten 29,6%; a forgalom 29%; Sajóhidvégen 28,9%; a forgalom 40,5%.

Rossz volt az arány Sajószentpéteren; 18,6%; a forgalom 40%-os; Szirmabesenyőn 21,7%; a forgalom 53,9%-os; Arnóton 20,7%; a forgalom 30,3%-os.

Sok vita folyt már arról, hogy miért nem növekszik a gyermekeknek szülői irodalom mennyiségileg és minőségileg is a kívánt mértékben. Jól emléksünk 1973-ban az ESB-ben folyó vitára, és annak eredményére. A Népszabadságban a következő adatokat olvastam a gyermek- és ifjúsági művek megjelenéséről.

1974-ben 254 gyermek- és ifjúsági mű jelent meg 8 millió 389 ezer példányban.
1975-ben 278 gyermek- és ifjúsági mű jelent meg, 10 millió 259 ezer példányban.

1976-ban 378 gyermek- és ifjúsági mű jelent meg, 16 millió 298 ezer példányban.

Azt hiszem, minden könyvtáros örül a példányszámok növekedésének. A hosszan tartó vita eredményeként írók és könyvkiadók megértették, hogy tartalmas könyvet kell adni már az óvodások, s főként az általános iskolások, a felnőtt irodalom mellett ifjúságit is olvasó középiskolások kezébe, mert ezekben az években eldőlhet „minden”. Az, hogy olvasóvá, vagy az iránt érzéketlenülé válik-e az ifjúság? (Népszabadság.)

Úgy vélem, olvasáskulturánk, művelődésünk, gondjaink egyik okát itt kell keresnünk. Nemcsak a gyermek- és ifjúsági irodalom színvonalával volt baj hosszú időn át, egyszerűen könyv sem volt elég! Megnyugtató, hogy Weöres Sándor gyermekversein nevelődnek a gyermekolvasók. Természetesen Zelk Zoltán verseiről, vagy Illyés Gyula mesekönyvéről sem feledkezve meg. Száz-ezer példányban jelent meg a népszerű Ablaksíráf, az Így élt sorozatban Leninről is olvashatnak. Okosodhatnak a gyermekek a Kibernetikai kisenciklopédiából, az Élet a mikroszkóp alattból stb.

Sajnos, változatlanul jelennek meg csüggesztően színvonalatlan, selejtes munkák is, ugyancsak nagy példányszámban, nem is olcsón!

Járásunk kapott ebben az évben a megyei tanácstól 600 ezer forintot könyvvásárlásra. Ebből kb. 250 ezer forintért mintegy 10 ezer gyermek- és ifjúsági könyvet vásárolunk. Ezzel remélhetőleg 1977. december 31-ig a gyermek- és ifjúsági irodalom aránya eléri az összállomány 30 százalékát.

A 14 éven aluli olvasók számának növelése érdekében a következőket tartom fontosnak:

— Válgék nélkülözhetetlen társává az óvodásnak, az általános iskolásnak korán a jó könyv. Jusson belőle elég, nemcsak szépirodalom, hanem ismeretterjesztő irodalom is.

— A könyvtárak, az iskolák mellett kapjanak segítséget a gyermekek a szülőktől is, mert az utóbbiaktól is függ, hogy mit és mennyit olvasnak a gyerekek. Büntetésből soha se tiltsák a szülők az olvasást, a könyvtárak látogatását. A könyvtárosokon múlik, hogy a gyermekek szeretnek-e olvasni, könyvtárba járni. Ott jól érzik-e magukat, kapnak-e jó programot, az annak megvalósításához szükséges felszerelések, eszközök alkalmazsak-e arra, hogy gyermekekben felkeltsek, megerősítsék és továbbfejlesszék az irodalom szeretetét.

2. A felnőttolvasókkal való foglalkozás tapasztalatai

Az olvasók számszerű növelését minden könyvtár fontos feladatának tekinti. A könyvtáros szakmai tudásának, emberi magatartásának igen nagy szerepe van az olvasók ösztöztételének, a könyvtári látogatók és a kölcsönzött kötetek számának alakulásában.

Az olvasószolgálati munka mércéjét járásunk könyvtárainak csak 50–55 százalékában lehet emelni a párhatározatnak megfelelően. Azt is tudjuk, hogy az olvasók számának csökkenését szubjektív és objektív körülmények befolyásolják (személyi, tárgyi és működési feltételek). Számuk növelését rendkívül sok tényező nehezíti. Kérdhetem a könyvtárak állományalakítási gondjaival, hivatkozhatom a személyre szóló propaganda-tevékenység hatékonyságának elégtelenségére stb. A felnőtt olvasók nevelése kiemelt feladat, különösen a munkások és az ifjúság olvasóvá nevelése. Milyen szerep jut itt a könyvtárosra? Igen nagy! A felnőttek talán még jobban igénylik a velük való törődést, mint a gyermekek.

Némi büszkeséggel írom le, hogy járásunkban a munkások olvasóvá nevelésében nem kis eredményt értünk el. Az Olvasó munkásért mozgalom eredményeként a munkások olvasók száma 31 könyvtárban (azaz a könyvtárak 65 százalékában) 25–35 százalékra emelkedett.

Néhány példa:	1975	1976
Bükkszentlászlón	54,1%	54,6%
Berzéken	27,0%	35,3%
Sajószentpéteren	26,6%	35,3%
Felsősolcán	27,4%	32,0%

volt munkásolvasó.

Sajnos, arra is van példa, hogy a munkásolvasók száma csökkent: Varbón, Ocsánlason, Újharangodon, Sajókápolnán, Hernádkakon, Kistokajban, Sajópetriben.

A felsorolt községek kis települések, többségükben fiökkönyvtár működik. A csökkenés összefüggésben áll a könyvellátás elégtelenségével. Ez a kérdés egyaránt érinti a fenntartót és a könyvtárost. Erről már korábban írtam cikket a Borsodi Könyvtárosban.

Az ongai községi könyvtárban olvasóelemzést végeztem a könyvtáros közreműködésé-

vel. Tíz munkásolvasót vizsgáltam meg: mióta olvasó, mit és kitől olvas?

Nézzük először a statisztikát!

Mióta könyvtári olvasó:

1964 óta 2 (eszterg., lakatos); 1965 óta 1 (raktáros); 1968 óta 1 (segédmunkás); 1969 óta 1 (segédmunkás); 1970 óta 1 (marós); 1971 óta 1 (MÁV-alk.); 1972 óta 2 (betanított munkás, lakatos); 1973 óta 1 (segédmunkás).

Az 1977. október 10-ig kölcsönzött könyvek tartalmi megoszlása százalékosan:

	1964	1965	1968	1969	1970	1971	1972	1973
ismeretterjesztő,	4	1	1	—	2	3	6	—
szépirodalom	6	8	7	6	8	7	4	7
gyerm.-, ifj.	—	1	2	4	—	—	—	3

A tíz munkásolvasó 17 százalékban ismeretterjesztő, 69 százalékban szépirodalmi és 14 százalékban gyermek- és ifjúsági művet kölcsönzött ki.

Az eszteregályos és a lakatos a kalandos, történelmi regényeket kedveli. A segédmunkások még gyermek- és ifjúsági műveket is olvastak.

Három munkás tovább tanul. Ők elsősorban a kötelező olvasmányokat keresték, illetve kölcsönözték ki.

Az eredmény nem rossz, de a segédmunkásokkal való könyvtári törődés a továbbiakban arra irányuljon, hogy azok ismeretterjesztő műveket is olvassanak.

A kikölcsönzött könyvek írói:

Magyar: klasszikus 16%; mai 41%.
Más szocialista: klasszikus 6%; mai 18%.
Nyugati: klasszikus 12%; mai 7%.

Az olvasottak közül néhány mű:

Móra Ferenc: Aranykoporsó
Móricz Zsigmond: Rokonok, Pillangó
Jókai Mór: A löcséi fehér asszony
Gárdonyi Géza: Ida regénye, Hosszúhajú veszedelem
Fekete Gyula: Az orvos halála
Féja Géza: Kurucidő
Moldova György: Mandarin, a híres vadgány
Fekete István: Ballagó idő
Berkesi András: Siratófal, Szól a kakas már, Játék a tisztességgel
Szilvási Lajos: Légszomj, Ördög a falon
Korolov: Szigorúan bizalmas
Szerjonyov: A tavasz tizenhét pillanata
Szononov: Elők és holtak
Solohov: Feltört ugar, Emberi sors
Tolszov: A feltámadás, Háború és béke
Gorkij: Az anya
Dosztojevskij: Megaláztak és megszórtottak
Hasek: Svejk
Verne: A tizenöt éves kapitány, Rejtélyes sziget, Sztrogoff Mihály
Dumas: Három testőr; Korzikai testvérek, Emlékeim
Neff: Rossz vér
Wittgen: Magánélet
Stendhal: Vörös és fekete
Grimm legszebb meséi
Dreiser: Amerikai tragédia
Roberts: Északnyugati átjáró
A nagy indiánkönyv
Flaubert: Erzelmek iskolája

Hirhedt bűnügyek

Trója felfedezése

Hellasz fénykora stb., stb., stb.

A felsorolást nem folytatom. Könyvtársainknak javasolom, hogy időnként végezzenek olvasóelemzést. Megéri a fáradságot. Sok hasznos adat birtokába juthatnak.

Félreértés ne legyen, ne csak a munkásokkal való könyvtári törődésben merüljön ki a könyvtárosok olvasószolgálati tevékenysége. Erről szó sincs! Sajnos, a dolgozó parasztok olvasóvá nevelésével járásunkban nem sokat töröttünk, ezzel is magyarázható, hogy számuk minimális. Ideje, hogy a velük való törődés is a könyvtári munka középpontjába kerüljön. A „Kell a jó könyv” mozgalom ad erre is jó lehetőséget.

Járásunkban Bükkszentkereszten, Arnóton és Nyékládházán működik a bejáró munkások klubja. A Rónai Sándor Megyei Művelődési Központ szervezte és irányítja. Különösen életképesen működik az arnóti klub. A művelődési házban külön helyiséget kapott. Ez évben korszerűen felszerelték. Könyvtári szempontból sem elhanyagolható a klub működése. Már azért sem, mert mind a három szétszétben ugyanabban az épületben van a könyvtár is. Sőt Arnóton a klub vezető a könyvtár vezetője. Az arnóti klub munkájáról már a Könyvtárosban is jelent meg értékelés, de más fórumokon is beszéltek eredményes működéséről.

A klub programjából néhány könyvtári vonatkozású rendezvényt kiemelek:

— a dolgozók iskoláját az 1976–77. iskolai évben a klubtagok közül 16 fő végezte el, a könyvtárban tanultak, jegyzeteltek, sőt korrepetáltak is őket;

— a megyei könyvtárban közös könyvtárslátogatást végeztek ez év május 15-én;

— könyvbarátkör alakult a klubtagokból;

— rendhagyó irodalomóra volt a klubtagok részére: a Püjt, fityült a szél című irodalmi műsort a Miskolci Nemzeti Színház művészei mutatták be (Gyórvári, Péva, Dariday).

Az olvasószolgálati munkáról az időszerű és folyamatos tennivalók során szerzett tapasztalataimat írtam le. Az olvasók megtartása nem kis erőfeszítést igényel a könyvtárosoktól. A feladatok között hadd említsem még meg a szocialista brigádmozgalom ügyét is. A termelési feladatokat segítő munka lényege: kulturális eszközök felhasználása a szervezési célok érdekében. Tartalmát tekintve a termelési feladatok hatékonyabb teljesítéséhez kapcsoljuk az általános és szakmai képzést, vetélkedőket, ismeretterjesztő programokat, az üzemlátogatásokat, tapasztalatcseréket, kiállításokat, filmvetítéseket, fórumokat, író-olvasó találkozókat stb. Kire támaszkodjon a könyvtáros ilyen sokrétű olvasószolgálati munka sikeres elvégzése érdekében? Hadd hivatkozzam ismét a párthatározatra. Megkerülhetetlen feladat a művelődési intézményeknek az élet más szférájához való szervezettebb kapcsolatának kialakítása. Ez a könyvtárosok esetében, a politikai étellel és a munkahelyekkel kialakított, a munka tartalmát és formáit is befolyásoló kapcsolatot kell, hogy jelentse.

Könyvtársaink e munkában nincsenek egyedül. Csakis a közös munka vezethet sikerhez, az olvasók számának növeléséhez, új rétegek bekapcsolásához és megtartásához.

SERFŐZŐ JÁNOS

Példamutató hivatásteret

Sárospatak déli peremén, a Bodrog folyó partján található a 600 lelkes település, régi nevén Bodroghalász, amely ma közigazgatásilag a város egyik peremkerülete. 1957-ig önálló község volt. A városhoz való csatolása után közművelődési ellátottságában csak igen hosszú idő múlva, 1974-ben következett be lényeges változás.

A városi tanács által biztosított anyagi fedezetből a volt tanácsház épületében ebben az évben avattuk a korszerűen berendezett fiókkönyvtárat és ifjúsági klubot. A fiókkönyvtár 40 négyzetméter alapterületen, 2500 kötetel kezdte meg működését.

A peremkerület lakosságának zöme a város különböző üzemeiben, termelőszövetkezeteiben dolgozik. A fiatalok a szakmunkásképzőben, a gimnáziumban tanulnak tovább. Az általános iskolai tanulók is bejárnak a városi általános iskolákba, mivel a körzetesítés során 1974-ben megszűnt az itt működő alsófokú oktatás. Ezért is volt igen nagy jelentősége, hogy még ebben az évben megnyitottuk itt a közművelődési intézményeket.

A település külső képe az utóbbi években alaposan megváltozott. Az urbanizációs folyamat hatásaként korszerű, új családi házak épültek, a régieket is átépítették. Rádióval, televízióval szinte minden család rendelkezik.

Írásom célja az, hogy bemutassam az itt működő fiókkönyvtár munkáját, s ezen keresztül a fiókkönyvtárost, mert úgy érzem, érdemes.

A könyvtárosi munkát Szombathy Sándor nyugdíjas pedagógus látja el, aki immár 20 éve intézményünk fiókkönyvtárosa. Hosszú könyvtárosi pályafutása alatt megszámlálhatatlanul sok felnőttest, gyermeket nyert meg az olvasás ügyének. Idős kora, 74 éve, ellenére ma is fáradhatatlanul dolgozik, úgyszeretete és áldozatvállalása figyelemre méltó.

Sándor bácsi a település minden lakosát személyesen ismeri, hiszen mindenkit ő tanított meg itt az ábécére, s ma már beszélgetésük témája legtöbbször az olvasás. Utcán, otthonokban, rendezvényeken gyakran elhangzik részéről a kedves invitáló meghívás: iratkozz be a könyvtárba!

Sokáig elég nehéz körülmények között látta el könyvtárosi munkáját. A fiókkönyvtárat 1974-ig, az új megnyitásáig, az iskola folyosóján elhelyezett néhány száz kötet könyv jelentette. Téli időben, a barátságatlan, hideg környezetből átköltöztette a könyvtárat tanítói lakásába, hogy barátságos, meleg környezetben fogadja olvasóit. A könyveket nagyon sokszor házhoz is vitte, különösen az idősebb olvasóknak. Már ekkor 100—120 olvasója volt, és rendszeresen látogatták a könyvtárat. A folyamatos könyvcsereket, az állomány felfrissítését Sándor bácsi mindig nagyon szíven viselte és viseli ma is.

Ma már a ragyogóan tiszta, vendégmarasztaló könyvtári környezet jobban vonzza az olvasókat, a nagy könyvválaszték mellett 30 féle napilap és folyóirat áll az olvasók rendelkezésére. A gyermekeknek külön gyermekszekert rendeztünk be. Többször szerveztünk már itt író—olvasó találkozót, irodalmi estet. Mindig nagy érdeklődést tanúsított a lakosság.

A méltó könyvtári környezet megóvása érdekében nagyon sokat tesz a könyvtár takarítója, Cseppely Lajosné, de maguk az olvasók is büszkének könyvtárakra — a vázában mindig friss virág díszelnek.

Az új feltételek között a fiókkönyvtár kimagasló eredményeket ér el. A lakosságnak közel 35 százaléka olvasó, az évi kötetforgalom eléri a 6—7 ezer kötetet.

Sándor bácsi az olvasók egyedi könyvigényeit is mindig kielégíti. Hetenként keresi fel a központi könyvtárat könyvlistával a kezében, hogy elvigye olvasóinak a kért könyvet. Nem törődik azzal, hogy emiatt sokszor gyalog kell megtennie a több kilométeres utat Sárospatak és Bodroghalász között.

A kerületben működő öregek napközi otthonában évek óta rendszeresen, hetenként kétszer, felolvasást tart irodalmi művekből. Több százra becsülhető már azoknak a klasszikus regényeknek, novelláknak a száma, amelyeket az ő tolmácsolása által ismertek meg a kerület öreg lakosai, a 60, 70 éves idős embe-

rek, akik talán nélküle már soha nem juthattak volna hozzá ezekhez a szellemi értékekhez. Az irodalmi délutánokat az idősek emberek ma már úgy kedvelik, hogy azok már el nem maradhatnak.

Egyik alkalommal Sándor bácsi így szólt könyvtárosi munkájáról: Igyekszem minél több embert megnyerni az olvasásnak. A felnőttek sokszor azzal érvelnek, hogy a napi munka után fáradtak, nincs idejük. Én mégis arra kérem őket, hogy legalább napi fél órát olvassanak. Az idősök körében sokáig az volt a nézet, hogy csak a ráérő, lusta ember olvas, de ma már ez nem olyan gyakori. Az emberek anyagi bázisa már megvan, de a szellemi kultúra lassabban kullog utána. Az iskolában kellene az olvasás iránti szeretetet kialakítani és életszükségletté tenni az olvasást. A jövő könyvtáros generációjának akkor nem lesz olyan nehéz dolga, mint a miénk volt az elmúlt években.

Sándor bácsi a nagy cél, a kultúra széles körű terjesztése érdekében saját munkájában minden áldozatot meghozott az elmúlt húsz évben. Fáradtság munkájáért, példamutató, hűséges könyvtárosi tevékenységéért e fórumon szeretnék köszönetet mondani, és kívánok hozzá a jövőben is még sok erőt és jó egészséget!

GYURCSÁK VERONIKA

Az Olvasó munkásért Leninvárosban

Leninváros megyénk egyik legdinamikusabban fejlődő szocialista városa. A nagy vállalatok: a Tiszai Vegyi Kombinát, a Tiszai Erőmű Vállalat, a Tiszai Kőolajipari Vállalat nagyberuházásai következtében a város rohamosan fejlődik, lakossága napról napra gyarapszik. Természetesen jogos igény ezért az, hogy a városi közművelődési intézményeknek, a fejlődés ütemével lépést tartva, mind fejlettebb és színvonalasabb művelődési lehetőséget kell biztosítani.

A könyvtári munkánkban városunk ipari, munkáslakta jellegét meghatározónak tartva, elsődleges feladatunk volt a munkások továbbtanulásának, művelődésének segítése; a könyvön keresztül az irodalom megszerettetése, az emberi kultúra évezredek hagyományainak megismertetése.

Az 1976. évben meghirdetett „Olvasó munkásért” pályázatba azért is nagy örömmel kapcsolódtunk be, mert addigi munkánkban is központi helyet foglalt el a munkásművelődés. A benevezéssel és a vállalt feladatok teljesítésével még hatékonyabb eredményeket akartunk elérni ezen, az általunk legfontosabbnak tartott területen.

A benevezés után még nagyobb fi-

gyelmet fordítottunk az Olvasó népi mozgalom munkájára. Az olvasási programba mind nagyobb létszámmal sikerült bevonni a központi könyvtár munkásolvasóit, a lehetőleg keresztül az üzemek szocialista brigádjait.

E munka irányítására és segítésére hoztuk létre 1977 elején a Munkás Olvasókört. Első elközelésünk klubforma kialakítása volt, mely előre elkészített terv alapján kéthetenkénti rendszerességgel tartotta volna foglalkozásait. Tematikája: ismerkedés az irodalommal, író—olvasó találkozó és olvasási élménybeszámoló lett volna.

Mivel ezt az állandó jellegű, aránylag kis létszámú olvasókört az eddig eltelt idő alatt még nem sikerült kialakítani, ezért időközben módszert változtunk. Látszólag nem állandó, valójában azonban szélesebb és stabilabb körben indítottuk el az olvasókör munkáját. A célunk az volt, hogy igény szerint ott segítsünk, ahol a legnagyobb szükség van munkánkra. Így az olvasókör a letéti könyvtárak számára és rajtuk keresztül a szocialista brigádok részére az olvasási program tematikájából, a különböző évfordulók alkalmából változatos formákat alkalmazó vetélkedőket szervez, azt levezeti, könyv-

ismertetések és megemlékezéseket tart. A vetélkedők összeállításánál a totó, betűkirakás, szóbeli és írásbeli kérdéselelet formákat alkalmaztuk.

A vetélkedők anyaga az irodalom mellett zenei és képzőművészeti kérdéseket is tartalmazott.

Új célkitűzéseinket a vállalatok szak szervezeti bizottságain és versenyirodáin keresztül eljuttattuk a szocialista brigádokhoz. Ezzel a lehetőséggel már szívesebben és bátrabban éltek.

A módszerváltástól kezdve egyre több eredményes, a szocialista brigádok részéről tanulást, felkészülést igénylő vetélkedőt, foglalkozást tartottunk. Például: Ady-vetélkedőt a Tiszai Erőmű Vállalat szocialista brigádjainak részvételével, ahol 8 brigád 5—5 fővel vett részt.

Megszerveztük a városgazdálkodási vállalat Várnai Zseni szocialista brigádjának névadó ünnepségét.

A vállalatok szakszervezeti bizottságaival közösen Ady-szavalóversenyt hirdettünk meg az üzemek szocialista brigádjai részére. A háromfordulós verseny döntőjére 14 fő jutott el. A zsűri elnöke Keres Emil Kossuth-díjas művész volt. A döntő után a versenyzők közvetlen beszélgetés során kaptak ízelítőt a művésztől a versmondás technikai kérdéseiről.

Az irodalom iránti érdeklődés továbbfejlesztésére hirdettük meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója tiszteletére a háromfordulós irodalmi pályázatunkat is. Ennél a versenyenél a benevezettektől az eddigiek-nél sokkal nagyobb önállóságot várunk.

A három forduló: irodalmi totó, keresztrejtvény és olvasási élménybeszámoló — mind önálló olvasást, önálló munkát igényel. Eddig az első forduló értékelése történt meg, s annak nyertesei könyvjutalomban részesültek.

A munkásművelődés területén évek óta számtalan új formával kísérletezünk. Városunkban a helyi adottságokat és lehetőségeket figyelembe véve (nagy számú bejáró dolgozó, több ezer munkásszálláson élő) az aktualitáshoz kapcsolódó szabadabb, játékosabb formákkal sikerült eredményeket elérni. Ezzel a módszerrel lényegesen szélesebb körben ismerkedhetnek meg a könyvtár szolgáltatásaival. Nekünk pedig a rendezvények során lehetőség nyílik szélesebb körű ismeretet szerezni a szocialista brigádok életéről.

A következő évben már erre a kialakult kapcsolatra építve akarunk továbblépni, szeretnénk a szocialista brigádok kulturális vállalásainak segítésébe még hatékonyabban bekapcsolódni.

Tudjuk, hogy megyénkben több helyen igen színvonalas munkát végeznek az Olvasó néperért mozgalomban, és többben beneveztek az Olvasó munkásért pályázatba is. A leninvárosi könyvtár e területen végzett munkájának csak kezdeti lépéseiről számolhat még be, de örülnénk, ha ötletet, segítséget tudunk volna adni másoknak is. Kérjük, hogy a többi könyvtár is ismertesse a munkásművelődés területén alkalmazott módszereit, s a tapasztalatok átadásával még eredményesebben végezhessek munkánkat.

MIHALKÓ ZOLTÁNNÉ

Mezei István munkája

Indul a „Kell a jó könyv '77” olvasópályázat

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság a Kulturális Minisztériummal, a Könyvtudományi és Módszertani Központtal, valamint más állami és társadalmi szervezetekkel együtt olvasópályázatot hirdetett a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója tiszteletére. A pályázat Majakovszkij mottójával indul: „Kell a jó könyv, s megértjük szavát”.

Az Olvasó népert mozgalom 1977—78. évi programja a „Kell a jó könyv '77” olvasópályázat. A pályázat 40 művet kínál elolvasásra a szovjet, illetve az orosz klasszikus irodalomból. A művek többsége nagy A és B jelű, tehát törzsanyag, a könyvtárakban nagy százalékuk megtalálható. A regények, elbeszélések, drámák közül, ki-ki ízlésének megfelelően válogathatja ki olvasmányait. A 40 művet sok szakember, több száz könyvtáros véleménye alapján választották ki. A választék műfajilag is gazdag, de hogy mennyire a ma emberéhez kívánnak szólni, azt a 22 kortárs szerző is példázza, akik közül heten szovjet nemzetiségi írók.

A résztvevők kétféleképpen pályázhatnak:

1. A 40 mű közül hatot kell elolvasni, s a pályázati füzetben található, ún. pályázati lapokon a feltett kérdéseket megválaszolni. (Ha a pályázó 12 művet olvas el, s válaszol a kérdésekre, kétszer vesz részt a sorsoláson.)

Azok között, akik 1978. szeptember 1-ig lakóhelyi könyvtárunknak leadják a kitöltött pályázati lapokat, az országos szervező bizottság jutalmakat oszt ki:

I. díj: LADA 1200-as személygépkocsi,

II. díj: színes tv-készülék,

III. díj: kétszemélyes társasutazás Moszkva—Leningrád útvonalon,

IV. díj: egyszemélyes társasutazás Leningrádba,

V. díj: egyszemélyes társasutazás Moszkvába,

továbbá értékes pénz-, tárgy- és könyvjutalmak kerülnek szétosztásra.

2. A pályázó a 40 megadott mű bármelyikéről műelemzést készít 3—10 oldalas gépelt oldal terjedelemben. Az elemzés kiterjedhet a mű egészére, de rész-elemzés is lehet, ha pl. csak a mű szerkezete, nyelvezete, hőseinek jelleme stb. képezi az elemzés tárgyát. A műelemzést szintén a lakóhelyi könyvtárban kell leadni 1978. szeptember 1-ig.

Az olvasó egyidejűleg mindkét módon pályázhat.

A könyvtárosok a hat mű elolvasásával, megválaszolásával nem, csak műelemzéssel pályázhatnak.

A könyvtárosokat egyébként más módon fogják jutalmazni. Kategóriánként, aszerint, hogy az olvasótábor hány százalékát sikerült bevonni az olvasómozgalomba, hány olvasója fejtette meg helyesen a kérdéseket, a mozgalom sikeréért milyen akciókat szervezett (könyvankét, vita, író—olvasó találkozó, közös tv-nézés, rádióhallgatás megbeszéléssel, filmnézés vagy színházlátogatás stb.).

Mindazok a módszerek, amelyek az előző pályázatok, olvasómozgalmak során jól beváltak, most is sikerrel alkalmazhatók. Használjuk ötletadóként a szakirodalmat; az Eseménynaptár könyvismertetéseit; az 1975. évi olvasási program módszertani ajánlásokat is tartalmazó füzetét; a Borsodi Könyvtáros 1975/2. számában megjelent cikk: „Beszéljünk a jó könyvről” módszertani tanácsait; figyeljük a tv és a rádió, valamint a sajtó mozgalmat propagáló adásait, írásait. Készítsünk kiállításokat, feliratokat, plakátokat egész évben folyamatosan, könyvtári eszközökkel támogassuk a mozgalmat.

A társadalmi kapcsolatok fontosságát most is hangsúlyozzuk! Olvasóköri munkájához szívesen ad segítséget a Magyar Írók Szövetsége, valamint a TIT. Eljünk a lehetőségekkel!

Jutalmazunk év közben is, ha módunk van rá, legalább 1—2 könyv erejéig.

Szeretnénk, ha az 1978. évi, megyénkben szervezendő olvasótáborok a „Kell a jó könyv” olvasómozgalom jegyében létesülnének.

Minden megvalósítható, jó ötletet szívesen közlünk könyvtárosok tollából folyóiratunk következő számában.

HUBAY ÁGNES

Miért nincs zenehallgatás a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárakban?

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ Hálózatfejlesztési Osztálya 1971. március 3-i dátummal bocsátotta ki első összegző körlevelét A közművelődési könyvtárak zenei részlegének szervezési tapasztalatai és a szolgáltatás továbbfejlesztése címmel. Ebben áttekinti az 1960-as évek elejétől a közművelődési könyvtárak nem hagyományos dokumentumtípusai közül a hanglemez, hangfelvételek, kották gyűjtését az ország különböző könyvtárainak megnevezésével. Felsorolja, hogy 1956 és 1970 között hol alakítottak zenei könyvtárat vagy részleget, és tájékoztatást ad a hanglemezgyűjtemények megalapozásakor nyújtott anyagi támogatásról is, melyet a Művelődésügyi Minisztérium is célra közre adott. Határozottan állást foglal a következőkben: „A zenei és hangdokumentumok iránti igény széles bázisról fakadt: az általános iskolákban, az oktatás keretében működő tanfolyamokon, az állami és magánjellegű zenei oktatásban, az öntevékeny együttesekben jó néhány ezren jutottak és jutnak — legalább alapfokú — zenei ismeretekhez.”

Rávilágít arra is, hogy bele kell értenünk az auditív önképzési lehetőségeket is, így például a rádió, tv és egyéb hangszűrő és hangrögzítő eszközök elterjedését; a zenét kedvelők és szeretők „mérhetetlen” táborát, valamint azokat is, akik rendszeres hangversenylátogatói a város, község rendezvényeinek. Ezt a már napjainkban meglévő igényt szem előtt kell tartani és tudomásul kell venni. E cikk nem titkolt célja is az, hogy türelmetlenül sürgesse a könyvtárakat a megyében az új szolgáltatások bevezetésére, a zenehallgatási lehetőségek megteremtésére.

E cikk írója annak tudatában és ismeretében ajánlja figyelmükbe sorait, hogy maga is megjárta e hosszú utat, s éppen ezért egyben felajánlja segítő-készségét a zeneműtár munkatársaival együtt, hogy azt megrövidítse, ha lehet megkönnyítse. Készerűen kell tudomásul vennünk, hogy más megyék már jóval előrébb járnak. Békés megyében például e napokban nyitották meg a 23. zenehallgatási „egységet”. Ugyanakkor Borsod megye egy járási és egy kiemelt községi könyvtárban van e szolgáltatásnak kezdete, és nem mondhatnánk, hogy problémamentes megoldása, az is ettől az évtől.

A legtöbb könyvtár nem képes arra, hogy saját költségvetési keretéből megteremtse a technikai, tárgyi és személyi feltételeket. Az 1976. V. törvény, a közművelődési határozat ismét lehetővé teszi a központi (kulturális) alap terhére nagyobb összegek kiutalását oda, ahol — a tanácsok felterjesztése révén — a legindokoltabb, illetve a leginkább célszerű és reális ennek tudatos felhasználása. 1977-ben így válik lehetővé az encsi, mezőkövesdi járási könyvtárak, a kazincbarcikai, sárospataki városi könyvtárak, valamint a sátoraljaújhelyi városi fiókönyvtárak bekapcsolódása az eddig megkezdett sorba. Ismeretes könyvtárainkban a helyszűke, a rossz elhelyezés, a könyvbeszerzési keret alacsony volta és a gyenge személyi ellátottság. Mégsem lehet belenyugodni és nem tudomásul venni a közművelődés új, korszerű koncepcióját, mellyel lépést kell tartanunk. Nem mondhatunk le a zenei, irodalmi, nyelvi és egyéb dokumentációt közlő ismeretterjesztés korszerű formáinak bevezetéséről! Meg kell próbálni, és ma még, sajnos, egyedi megoldásokkal — rendszerint az olvasószolgálati térből kikanyarított területeken — a feltételek megteremtését. (Technikai eszközök összetétele, kezelőpult kialakítása, hanglemezről polcok beépítése és így tovább.) Minderre „megteszi” még egy 3x5 méteres „önálló” kis sarokrész is, ahol olvasóinknak biztosítani tudjuk az intimitást, egyéni zenehallgatást, egyéni ismerkedést a művekkel, megadva ezáltal az önművelés lehetőségét.

A hanglemez (hangfelvételek) szerzeményezése — örömmel mondhatjuk — már nem jelent komoly gondot, mióta megfelelő könyvtári segédeszközök állnak rendelkezésünkre:

Válogatás a zenei gyűjtemény anyagából. Kiadta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (összeállította: Debreczeny Csabáné, Kádár Andrásné, Pintér Ferencné, szerkesztő: Szalai Ágnes), Bp. 1974.

Zenei szakirodalmi tájékoztató. Kiad. az Állami Gorkij Könyvtár (szerk. Gyimes Ferenc), Bp. 1973.

SKALICZKI Józsefné—TÓTH Ferencné: Kodály műveinek hanglemezjegyzéke. Diszkográfia. Szeged, 1974. (Szegedi ny.) 46 p. 21. cm. (A Somogyi könyvtár kiadványai 16.)

PETHES Iván: A fonotéka. Hangstúdiók szervezése, működtetése a könyvtárakban. (Ill. Varga Hajdu István.) Bp. 1970, Népműv. Prop. Iroda. 78 p. 1 mell. — 24 cm. (Könyvtártudományi és Módszertani Központ kiadványai 41.)

(CSOBOTH Attila)

Módszertani levél fonotékák számára. 1. (Közreadja az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. Bp. 1970.)

(CSOBOTH Attila)

Módszertani levél fonotékák számára. 2. (Közreadja az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. Bp. 1971.)

(CSOBOTH Attila)

A közművelődési könyvtárak zenei részlegei. Cím- és adattár. (Közreadja az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. Bp. 1972. 33., 33 p. 24 cm.)

Hanglemezek a közművelődési könyvtárakban. (Ajánló jegyzék.) (Közreadja az OSZK—KMK. Bp. Népműv. Iroda. 1973. 232 p.)

Ludwig van Beethoven a magyar könyvtárakban és gyűjteményekben. Bibliográfia I. és II. Beethoven művei hanglemezen. (Diszkográfia.) Összeáll.: Gyimes F. és Vavrincez V. Kiadja az Áll. Gorkij Kvt. Bp. 1970 és 1971. 2 db, 107., 186. p.)

Válogatás a zenei gyűjtemény anyagából. (Könyvek, kották.) Szerk.: Szalay Ágnes, Bp. 1974, Fővárosi Szabó Ervin Kvt. 459 p.

GYIMES Ferenc: Magyar nyelvű zenei könyvek a közművelődési könyvtárakban. (Ajánló jegyzék.) Kiadja az OSZK—KMK. Bp. 1976. NPI. 344 p.

Minden könyvtár számára negyedévenként megküldjük a Miskolc egyetemvárosi könyv- és hanglemezbolt készletraktári, ill. újdonságjegyzékét. Ennek révén előnyös vásárlási feltételekhez is juthatunk. Tapasztalom, hogy kevés könyvtáros ismeri az Új hanglemezek c. rendelőjegyzékét, amely az 1975. évtől negyedévenként hozza az új zenei és irodalmi lemezeket — főképp magyar, de újabban külföldi kiadóktól is —, szakszerű címléírást és szakozást közölve, s ennek cédulái éppen úgy megrendelhetőek, mint a könyvek az OSZK—KMK-n keresztül. Itt el kell mondanom, hogy az MKE zenei szekciója hosszú éveken át szorgalmazta és kereste a megoldást e rendelőjegyzék létrehozása kapcsán az új dokumentum-típus egységes feldolgozására.

Ugyancsak a zenei szekció inspirálta a KMK-val közös szervezésben 1973-ban megindított fonotéka szaktanfolyamot, ahol egyidejűleg folyt az oktatás a zenei és a könyvtárosi ismeretekből. Ez év februárjától ismét beindult a 4 fél évre tervezett tanfolyam. Erre mindössze egyetlen járási könyvtárunk küldött könyvtárost. Talán ismerik a kollégák a zenei szekció által időnként rendezett ún. szakmai klubnapokat, amelyeken értékes szakmai előadások hangzanak el, s utánuk az ország különböző részéből összesereglett „szakmabeliek” megtanácskoznak magukkal hozott problémáikat. Egy ilyen alkalommal szeptember 19-én Kecskeméten tartott előadást Szomolányi Ervin a zenei részlegek technikai feltételeinek megteremtése címmel, jócskán megtűzdelve elméleti mondanivalóját gyakorlati tudnivalókkal is. Jó lenne ezeket figyelemmel kísérni és belépni a szekció soraiba.

Tisztában vagyok a könyvtárak problémákkal terhes személyi ellátottságával, tudom, többnyire a több évtizede ott dolgozó könyvtárvezetők és munkatársaik tartják a „frontot”, s az újonnan belépők betanítása is őket terheli. Remélem, bizonyára egyre több lesz közöttük olyan, aki képes újabb ismeretek befogadására és átadására ez ügyben is. Úgy tudom és tapasztalom, hogy a technikai berendezések működtetésére többnyire szerződésesek beállításával, fiatalok alkalmazásával járható az út, a feldolgozási munka pedig valószínűleg megosztásra kerül a könyvtárosok között. Ma még korai feltételezni, hogy a fenti feltételeket egy személyben megtaláljuk. Ezt a korábban már citált KMK-kiadvány is megfogalmazza, így: „A könyvtáros egy személyben technikai alapismeretekkel

és zenei felkészültséggel is kell, hogy rendelkeznek, természetesnek véve a könyvtár-szakmai ismereteket is. Ma szinte ismeretlen ez a megoldási forma." Immár a több évtizede létező Kodály-módszer alkalmazásának hatásaként a felnövekvő ifjúság zeneileg tájékozott, rendelkezik a technikai forradalom kapcsán elterjedt technikai ismeretekkel és elsajátításuk iránti készséggel, és létezik a népművelő-könyvtáros elhivatottság is, legalábbis a képzési formákat figyelembe véve.

Egy éve indult meg a miskolci Zrínyi Ilona Gimnáziumban is az ún. közgyűjtemény-kezelői képzés a III. és IV. osztályosok számára. A gyakorlati órákat a megyei könyvtárban, a megyei levéltárban és a megyei múzeumban tartják, ahol gyakorolják is, amit elméletben tanultak. Érdemes figyelni rájuk!

Szándékosan nem érintem ebben az írásomban az olvasószolgálati munkával kapcsolatos feladatokat, hiszen e témában még az alapozásnál tartunk a megyében. Befejezésül azonban hadd emlékeztessék ismét az 1971-es fogalmazványra, közös óhajunkra: „Kívánatos és reálisan elérhető, hogy 1975-ig legalább valamennyi városi szintű könyvtárunk rendelkezzen a társadalom igényéhez igazodó korszerű zenei és hangdokumentum-gyűjteménnyel.” Úgy vélem, ennyi év után még mindig csak a „kívánatos” jelzőt használhatjuk, ha megyéinkre gondolunk. Szeretnénk, ha a központi támogatáson túlmenően a helyi tanácsok is részt vállalnának az anyagiakból. Ma még 100—150 ezer forintból közepesen „fejlett” és üzemeltethető zenei sarkot, szobát, ha úgy tetszik zenei részleget lehet alapjaiban megteremteni, de kérdés: ez az összeg az évek múltával mire lesz elég?

DR. BENKŐ CSABÁNÉ

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteménye, és a könyvtárban folyó kutatómunka kapcsolata

Az utóbbi években a könyvtári szakirodalomban megszorodott azoknak az írásoknak a száma, amelyek a könyvtárakban folyó kutatómunka kérdéseivel foglalkoznak [1]. Ehhez a problémakörhöz szeretnék hozzátenni pár gondolatot, konkretizálva könyvtárunk helyismereti tevékenységére.

A tudományterületek fokozódó specializálódása szakterületünkön is maga után vonta a tájékoztatással szemben felmerülő fokozottabb igényeket. Az egyre növekvő követelményeknek csak akkor tud a könyvtár megfelelni, csak akkor válhat a tájékoztató könyvtáros partnerévé a hozzá tájékoztatói igény nyel forduló szakembernek, ha maga is jártas a tudományág problémáiban, ismeri a legfrissebb szakirodalmat, és nem utolsósorban korszerű feltáró rendszereket alkalmazó tájékoztató apparátussal rendelkezik. Elérkeztünk a fejlődésnek abba a szakaszába, amikor a mennyiség helyett — vagy azzal párhuzamosan — az információk minősége

lesz a feltárás és a tájékoztatás elsőrendű szempontja. Szerencsére ma már túlhaladottá vált az a nézet, hogy a közművelődési könyvtárak nem vállalhatnak tudományos funkciókat.

A könyvtár egészének természetesen alapvető feladata ma is a közművelődés támogatása és az általános művelődés iránti igények kielégítése. De éppen abból a körülményből fakadóan, hogy Miskolcon nem működik humán felsőoktatási intézmény, amely magas képzettségű oktató gárdájával a jelentkező feladatok megoldásában nagy segítséget jelentene — ennek egy részét az NME-n működő, szociológiai kutatócsoport vállalta magára —, a megyei könyvtár helyismereti gyűjteménye a tájra vonatkozó kutatás igényeinek megfelelően gyarapított és korszerű információs apparátussal feltárt állományával áll az érdeklődők, diákok és tudományos kutatók rendelkezésére. Hajlamosak vagyunk arra, hogy minden olyan tevékenységet, amely vala-

melyest eltér a megszokottól, vagy éppen nagyobb tájékozottságot igényel, a „tudományos” jelzővel illessük. A valódi tudományos tevékenységnek azonban számos kritériuma van, ezek hiányában tudományosnak nevezni egy tevékenységet egyet jelent magának a kutatómunkának a lebecsülésével, túl gyakori hangoztatása pedig a valódi tudományos munkát végző munkatársakkal szemben támaszt vegyes érzelmeket. A tudomány maga szerénységet és tiszteletet parancsol, ennek megfelelően használjuk a jelzőt is!

Csak üdvözölni lehet az új miniszteri rendeletet, amely nem illeti azonban a „tudományos” jelzővel a „főmunkatárs” kategóriába sorolt dolgozót. A szaktudományi kutatómunka értékét növeljük, ha a tudományos jelzőt csak azok a munkatársak kapják, akik megfelelnek a Tudománypolitikai Bizottság 1/1976. sz. határozatában leírt követelményeknek. Ez lesz egyik biztosítéka annak, hogy „a kellő színvonalon végzett könyvtártani kutatás tudományos módszereket alkalmazzon és új elméleti eredményeket, valamint a gyakorlatban alkalmazható eljárásokat hozzon létre”. (A könyvtárügy középtávú kutatási terve 1976—1980. Könyvtári Figyelő, 1976. 3. sz. 220. p.)

Felmerülhet a kérdés, hogy miért van szükség egy tudományterület aktív művelésére akkor, amikor a könyvtári feltáró apparátus a könyvtáros rendelkezésére áll? Kétségtelenül igaz, hogy a katalógusok nélkülözhetetlen, de nem egyetlen segítői a könyvtárosoknak. Ez a tevékenység az általános tájékoztatás fogalomkörébe tartozik, aminek taglalásába itt nem kívánok részletesen belemenni. Napjainkban sok vita folyik a szakrészleges közművelődési könyvtárak kialakításáról. Az ezzel kapcsolatos kérdések nem öncélúan felvetődő problémák, hanem a használók részéről felmerülő tájékozási igények alakítják a kielégítésükre legalkalmasabbnak mutatózó formákat. Ez is a tudomány erős specializálódásának a jele és egyben annak is a mutatója, hogy vannak szakterületek, ahol az általános tájékoztatás elengedhetetlen ugyan, de a szűkebb szaktudományban való jártasság és annak a fent említett követelmények szerinti művelése avathatja az egyes részlegeket könyvtári kutatóműhellyé. A tudományág aktív művelése, a szakterületi kutatásban való jár-

tság visszahat az illető terület szakirodalmának feldolgozására, mert azonnossá teszi a kutatási és a feldolgozási szempontokat. Olyan nagy mennyiségű információ feltárásánál, mint amilyen egy vidék, egy táj, vagy egy-egy megye helyismereti gyűjteményeiben felhalmozódik, hallatlan energiapazarlás lenne pusztán általános tájékoztatási szempontok szem előtt tartása.

A kutatás szempontjainak érvényre juttatása viszont nemcsak a kutatónak, de az egyszerű érdeklődőknek is hasznára válik és megkönnyíti a tájékoztatást. Ez az igény viszont szükségképpen visszahat a feldolgozás módszereire, arra ösztönöz, hogy a feldolgozó munkában teret biztosítsunk azoknak a korszerű eljárásoknak, amelyek kevesebb energiával többdimenziós és magasabb határfokú tájékoztatást tesznek lehetővé, mint a hagyományos tízedes osztályozás.

Könyvtárunk e sokrétű igény kielégítésére a múlt év őszén bevezette a fénylukkártyás feldolgozást, és egyes információk tárolására a mikrofilmet. Nem állítjuk, hogy ezeknél a rendszereknél nem létezik jobb megoldás, lehetőségeink azonban ezt tették lehetővé. Eddigi tapasztalataink szerint mind a feldolgozás, mind a tájékoztatás határfoka lényegesen jobb, mint a hagyományos szakkatalógus esetében. (Ennek részletes tárgyalásába most nem megyünk bele.) Föltétlenül egyenrangú, a jobb megoldás lehetőségeinek irányába mutató és egymást szervesen kiegészítő tevékenységnek érezzük a helyismereti, helytörténeti és a könyvtártudományi kutatást. A helyismereti, helytörténeti információáradat feldolgozásához elengedhetetlen a korszerű történelemszemlélet, a történettudomány újabb eredményeinek ismerete, ugyanakkor annak állandó figyelemmel kísérése, hogy milyen rendszerrel tudjuk a legjobb határfokkal feldolgozni ezt a hatalmas ismeretanyagot. Erőltetettnek tűnik a vagylagos kérdésfeltevés, hogy ti. a könyvtárban valamely szakterületnek megfelelő vagy könyvtári kutatás folyjon-e. Számunkra teljesen kézenfekvő, hogy az a szakember, aki hivatásának választotta a könyvtárügy művelését, ugyanakkor valamely szaktudományban jártasságot szerzett, a szaktudomány területének ismeretanyagát, a tudományág speciális kérdéseit úgy használja fel, hogy azáltal könyv-

tárügyünk is előbbre lépjen. Konkrétan: a helyismereti, helytörténeti munka ismeretanyaga el nem választható része a történettudománynak. Az a könyvtári szakember, aki a történettudomány területéről választ kutatási témát, könyvtári tájékoztató munkája során szükségszerűen találkozik azokkal a problémákkal, amelyek történeti kutatómunkája során jelentkeztek, és ha a tájékoztató apparátus hiányosnak bizonyul a felvetett kérdések tisztázására, magát az apparátust igyekszik a tudományos terület követelményeihez igazítani.

Természetesen, ha mindent magunk akarnánk felfedezni, nem sokkal jutnánk előbbre. Igen figyelemre méltó eredmények születtek hazai könyvtárainkban, nem árt ezeket megismerni!

Azoknak a könyvtári szakembereknek azonban, akik saját magukkal szemben igényesek, nélkülözhetetlen szűkebb szakterületünk külföldi eredményeinek ismerete, aminek elsődleges forrása az idegen nyelvű szakirodalom. Ehhez pedig nyelvismeret szükséges.

Úgy hiszem és érzem, hogy könyvtárunkban megvan az a szellemi mag, amelynek munkálkodása nyomán olyan gyakorlati eredmények születnek majd, amelyek kihatnak a tágabb közösség munkájára is és valódi könyvtári műhellyé teszik szűkebb csoportunkat. Ez a kis csoport a kutatói munkaközösségnek nevezett együttes. Tagjai önálló és összehangolt kutatási programmal rendelkeznek, amely szervesen illeszkedik a könyvtár munkatervébe. Összejöveleinket beszámolunk elért eredményeinkről, a felmerült vitás kérdéseket megbeszéljük.

Az alkotóműhely másik lehetősége a helyismereti részlegben kibontakozó tevékenység, melyről az előzőekben szövegtünk.

[1] A kérdéskör fontosabb bibliográfiai adatait tartalmazza Papp István: A könyvtári kutatásokról c. írásának jegyzetanyaga. Tudományos és Műszaki Táj. 1976. 3. sz. 104—105. p.

M. TÓVÁRI JUDIT

Könyvtári események

— Az 1975—76. évre meghirdetett „Kiváló könyvtár” pályázon a megtisztelő címet Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből a sátoraljaújhelyi Városi-Járási Könyvtár nyerte el. A „Kiváló könyvtár” címet másodszor nyerte el a miskolci Városi Könyvtár és a kazincbarcikai Városi Könyvtár.

— A szerencsi Nagyközségi-Járási Könyvtár és a szerencsi Kossuth Lajos Úttörőház ötödször rendezte meg a Nyári Ifjúsági Olvasási Verseny vetélkedőjét. A kisdobosok nyári olvasmányait nagy ifjúsági írók évfordulóinak jegyében válogatták össze. Az úttörők témája a Nagy Októberi Szocialista Forradalom volt. Kategóriánként 5—5 könyvet kellett elolvasni a nyáron. Ezekből állították össze a vetélkedő kérdéseit. Az olvasási verseny és vetélkedő győztesei között 25 db jutalomkönyvet osztottak szét.

— A megyei tanács pénzügyi osztálya a végrehajtó bizottság által az 1976. évi pénzmaradvány terhére 4,1 millió forintot engedélyezett és bocsátott rendelkezésre, hogy a megyei könyvtár, a járási és városi könyvtárak, valamint a tanács megyei könyvtárhálózat könyvállományát fejlessze.

— Ady Endre születésének 100. évfordulója alkalmából a Magyar Rádió, a Kulturális Minisztérium és a Szakszervezetek Országos Tanácsa által közösen meghirdetett Ady-műveltségi vetélkedőn részt vett a miskolci Városi Könyvtár József Attila Könyvtárában működő Irodalombarátok Köre. A csapat sikeres szereplésével az összes induló közül a döntő játszmaiban a harmadik helyezést nyerte el.

— A megyei könyvtár KISZ-alapszervezetének irodalmi színpada Ady Endre-emlékműsort mutatott be „Mert másokért csatáztam” címmel — július.

ban, a községi könyvtárosok nyári tanfolyamán, Sárospatakon; a megyei könyvtár munkatársainak szeptemberben; a 101. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet tanulójának pedig októberben. A szép és színvonalas műsört összeállította és rendezte Molnár Zsuzsanna, a megyei könyvtár KISZ-alapszervezetének kultúrfelelőse.

— A kulturális miniszter 1977. augusztus 20-án alkalmából Magyar Andrásnak, a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsa Központi Könyvtára igazgatójának a könyvtárügy fejlesztése terén végzett kiemelkedő tevékenysége elismeréséül a „*Szabó Ervin-emlékérmet*” adományozta. „*Szocialista Kultúráért*” kitüntetésben részesültek: Pataki Zoltánné, özv. Tupler Józsefné, az SZMT Központi Könyvtárának munkatársai, Molnár Józsefné, a borsodnádasdi Petőfi Sándor Művelődési Ház szakszervezeti könyvtárosa, Bodnár Tiborné, a bükk-szentkereszti községi könyvtár könyvtárosa, Csabai Józsefné, az önödi községi könyvtár vezetője, Csőry Lászlóné, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár osztályvezető-helyettese Kondás Jánosné, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár munkatársa, dr. Mák Mihályné, a Sátoraljaújhelyi Városi-Járási Könyvtár igazgatója, Szabó Sándor, a tiszacsermelyi klubkönyvtár vezetője, Szilágyi Dezsőné, a miskolci Városi Könyvtár fiókkönyvtárának vezetője, Timár Ildikó, a miskolci Városi Könyvtár könyvtárosa, valamint Vavrek Istvánné, a sátoraljaújhelyi Városi-Járási Könyvtár könyvtárosa, „*Kiváló munkáért*” kitüntetést kapott: Cseterki Sándorné, a leninvárosi Városi Könyvtár könyvtárosa, Kezdődy Lászlóné, a miskolci Városi Könyvtár könyvtárosa, Kovács Balászné, a kazincbarcikai Városi Könyvtár könyvtárosa, Molnár Vince, a tiszatarjánai községi könyvtár könyvtárosa, Nagy Lajosné, a kazincbarcikai Városi Könyvtár berentei fiókkönyvtárának könyvtárosa és Spisák Ferencné, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár takarítóje.

— A miskolci Városi Könyvtár hagyományosan, minden évben megrendezi a gyermekkönyvtári napokat. Ebben az esztendőben a rendezvényesorozat fő témája: a gyermekkönyv kapcsolata a képzőművészetrel. Ez alkalmából a József Attila Könyvtár kiállítótermében

kiállítás nyílt „*Gyermekkönyv-illusztrátorok — gyermekkönyvek*” címmel, ahol Hincz Gyula, Zsoldos Vera, Kass János, Réber László, Reich Károly, Róna Emmy munkáit tekinthették meg az érdeklődők, Würtz Ádám rendezésében. A kiállítás sikerét bizonyítja látogatottsága, hiszen a város csaknem valamennyi általános iskolája és óvodája felkereste a kiállítótermet, és a látogatók száma meghaladta az 1600 főt. Az október 10—14-e között megrendezett Gyermekkönyvtári Napok fontos eseményei voltak a gyermekfoglalkozások, ahol könyvtárosok dolgoztak fel a kiállításon látható, kiváló hazai grafikusok által illusztrált gyermekkönyveket. Az eseménysorozat fő gondolatköréhez kapcsolódott Papp Gábor művészettörténész vetítettképes előadása is, amely a gyermekkönyvek illusztrálásával foglalkozott. Vendégül látták még Horgas Béla író, Kántor Zsuzsa író és Würtz Ádám grafikusművészt, akik a legfiatalabb olvasóikkal találkoztak. A kicsinyek aszfaltrajzversenyen bizonyították, hogy kedvet kaptak a rajzoláshoz.

— A József Attila Könyvtár kiállítótermében, Miskolcon 1977. október 27-től november 21-ig tartott nyitva Banga Ferenc kiállítása. A december 4-én megnyitott grafikai biennálén pedig bolográri grafikusok munkáit tekinthették meg az érdeklődők.

— Főiskolai államvizgára készülő könyvtárosok részére filozófiai előkészítő tanfolyamot szervezett a miskolci Városi Könyvtár a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Borsod megyei Területi Szervezetén belül. Az első foglalkozásra október 29-én került sor a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár nagytermében, melynek előadója Mike János egyetemi tanár volt.

— A műszaki könyvnapok alkalmából a leninvárosi Városi Könyvtár gazdag programot állított össze, melyet az érdekelteknek meg is küldött. A város különböző intézményeinél rendezett könyvkiállítások, könyvvásárok, s a szakmunkásképző intézetekben és munkásszállásokon megtartott előadások a szakmai műveltség gazdagítását szolgálták.

— A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár soron következő értekezletét 1977. október 18-án tartotta a megye főhivatású olvasószolgálatos könyvtáro-

sainak, valamint a járási instruktoroknak. Az értekezlet előadója Pelejtej Tibor, a KMK Kapcsolatszervezési Osztályának vezetője volt, aki részletesen ismertette az 1978. évi propagandamunka fő tennivalóit.

— Sátoraljaújhelyen az iskolai könyvtárosok október 21-én tartották továbbképzésüket a városi-járási könyvtárban, melyen a gyermekkönyvtáros bemutató foglalkozást tartott.

— Ugyancsak Sátoraljaújhelyen, az Olvasó munkásért mozgalom jegyében szépszámú hallgatóközönségnek, elsősorban szocialista brigádoknak rendezett a könyvtár előadássorozatot Baranyi Ferenc József Attila-díjas költővel. A verseket előadóművészek tolmácsolták.

— Az őszi megyei könyvhetek idei megnyitó ünnepsége a 25 éves edelényi Nagyközségi-Járási Könyvtárban volt. Megnyitó beszédet mondott Dr. Németh Pál, a TESZÖV titkára. A megnyitó íróvendégei voltak: Gulyás Mihály, az Észak-magyarországi Írócsoport titkára, Dr. Zimonyi Zoltán, a Napjaink főszerkesztő-helyettese és Kalász László, József Attila-díjas költő. A megnyitó után Selli Zoltán előadóművész „Akarom tisztán lássatok” címmel Ady Endre-emlékműsorát mutatta be. Bevezetőt Hegyi Imre, a HNF megyei titkára mondott.

— Az őszi megyei könyvhetek keretében két könyvtárat avattak a miskolci járásban: Kisgyőrben november 3-án és Körömben november 4-én. Mindkét helyen Fábián Zoltán író, a Magyar Írók Szövetségének titkára és Bihari Sándor költő, Kisgyőr szülőtte találkoztak az ünneplő közönséggel.

— A sátoraljaújhelyi Városi-Járási Könyvtár a zempléni kulturális hetek '77 keretében Tolcsva, Pálháza, Olaszliszka, Cigánd, Ricse, Karcsa, Bodrogfalom, Révleányvár könyvtáraiban október 25. és november 3-a között színvonalas könyvkiállításokat rendezett. A kiállításokat helyi előadók nyitották meg. Kenézlőn és Tiszakarácson Borsod megye írói, költői szoltak arról, hogy hogyan tükröződik a Nagy Október a megye irodalmában.

— A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár 1977. október 26-án jubileumi házi ünnepséget rendezett a megyei könyvtár és a megyei tanácsai könyvtárhálózat életrehívásának 25. évfordulója alkalmából.

— 1977. november 7-én adták át a kazincbarcikai Városi Könyvtár zenei részlegét. Korszerű stúdióasztal szolgáltat nyolc hallgatóhelyre négyféle programot. A zenén kívül irodalmi, nyelvi lemezeket, hangfelvételeket hallgathatnak a könyvtár olvasói, látogatói.

— A Kulturális Minisztérium támogatása és a megyei, valamint a helyi tanácsok aktív segítségével tette lehetővé, hogy gazdag hanglemezyűjteménnyel rendelkező zenei részlegek nyiljanak még az 1977. évben a mezőkövesdi Városi-Járási Könyvtárban, a sárospataki Városi Könyvtárban és a leninvárosi Városi Könyvtárban. Az új zenei részlegek szakmai—módszertani gondozását a megyei könyvtár zenei részlegének munkatársai végzik. Reméljük, hogy a mi örömnöknél csak az új szolgáltatást igénybevevők öröme lesz nagyobb.

— A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár hálózati-módszertani osztálya 1977. november 1-én újjáalakult, felvette a módszertani-kapcsolatszervezési osztály címet. Működési rendjéhez tartozik a megyei könyvtár könyvkötő- és rotaüzemének szakmai irányítása is.

— A politikai könyvnapok megyei megnyitó ünnepségét reprezentatív kiállításal egybekötve Miskolcon, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban rendezték meg november 8-án. A politikai könyvnapok vendégei: Pálffy József Szerencsen, Szemes Piroska Hollóházán, Pándy Ilona Miskolcon, Rákos Imre Kazincbarcikán és Leninvárosban, Bán János Leninvárosban, Balló István Mezőcsáton, Nagy Emil Mezőcsáton és Ónodi György Böcsön, illetve Edelényben.

— Új könyvtárat avattak, szeptemberben az edelényi járásban, Damakon, novemberben a szerencsi járásban, Taktaharkányban.

HUBAY ÁGNES

TARTALOMJEGYZÉK

- SZABÓ GYULA— URSZIN SÁNDOR: Visszatekintés
HERNÁDINÉ—HUBAY—SZABÓ—URSZIN:
Az ózdi járás és Ózd város könyvtári vizsgálata
BÁRDOS JÓZSEFNÉ: A csanyiki cigány-olvasótáborról
VARGA RUDOLF: A könyv, az segít ...
SZEGEDI PÁLNÉ: Olvasótábor '77, Tarcal
SERFŐZŐ JÁNOS:
Az olvasószolgálati munka tapasztalatai a miskolci járásban, 1975—1977.
GYURCSÁK VERONIKA: Példamutató hivatásszeretet
MIHALKÓ ZOLTÁNNÉ: Az Olvasó munkásért Leninvárosban
HUBAY ÁGNES: Indul a „Kell a jó könyv '77” olvasópályázat
DR. BENKŐ CSABÁNÉ:
Miért nincs zenehallgatás a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárakban?
M. TÓVÁRI JUDIT: A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár helyismereti
gyűjteménye és a könyvtárban folyó kutatómunka kapcsolata
Könyvtári események

E SZÁMUNK SZERZŐI:

BÁRDOS JÓZSEFNÉ, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárának vezetője; DR. BENKŐ CSABÁNÉ, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár zenemű- és hangtárának vezetője; GYURCSÁK VERONIKA, a sárospataki Városi Könyvtár igazgatója; HERNÁDI ISTVÁNNÉ, a miskolci Városi Könyvtár igazgatója; HUBAY ÁGNES, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár munkatársa; HUBAY LÁSZLÓ, az SZMT központi könyvtárának munkatársa; MIHALKÓ ZOLTÁNNÉ, a leninvárosi Városi Könyvtár igazgatója; SERFŐZŐ JÁNOS, a miskolci járás könyvtárigazgatója; SZABÓ GYULA, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese; M. TÓVÁRI JUDIT, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteményének vezetője; VARGA RUDOLF, a Magyar Televízió munkatársa; URSZIN SÁNDOR, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár hálózati-módszertani osztályának vezetője

*„Gyermekkönyv-illusztrátorok — gyermekkönyvek” című kiállítás látogatói
a József Attila Könyvtárban*

Fotó: Fejér Ernő